ХАБАРАЙНГАА ТАРИЛГА ХАҺА СООНЬ ДҮҮРГЭЭ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 107 (12011)
1969 оной
майн 8,
четверг

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...НИКЭЭ ДҮҮ-...Н ХҮСӨӨРНЬ ...АГЛАХА

...жэлэй дүрбэдэхи ...тарянай, хартааб... болон бусад урга... ургаса абаха, тии... ЦК-гай октябриин ...нумэй табиһан зо... ...одото ажал дээрээ ...И. Ленинэй түрэ... ...ойе нэрэтэй түрэ... ...гэжэ хүдөөгэй ме... ...таряашад үгэ тан... ...байна. Теэд социа... ...абаха, харюусалгатай ...табиха гээшэмнай ...миил эхиниинь ...мэдээжэ.

...хын ургамалнуудай ...бахын тула нэн тү... ...тарилгын бүхы хү... ...ha саг соонь, һайн ...үнгэргэхэ хэрэгтэй. ...агай хүйтэн хаба... ...ше һаа, республи... ...з, совхозууд бүхы ...хитэйгээр, агротех... ...н ёһоор, сагай ула... ...ха ябуулна.

...эрээ хабарай эртын ...жэлнүүдэйхиһээ 5—7 ...ожо захалһан бай... ...байдалаар респуб... ...доо 65 мянга гаран ...лга хээд байнхай. ...нэйхиһоо 20 мянга ...р бага. Тэрэшэлэн ...ной узуур хахалха ...эргэ татагдаа. Һүү... республикын кол... ...паар хахалха түсэ... ...оцентдэ хүргэнхэй.

...тарилгын түрүүшын ...руулнаб гэхэдэ, кол... ...ла урдынхиһаа ни... ...ртай үрэһэ хүрэн... ...олонхи механиза... ...хүдэлмэреэ эрхим ...хэхэ гэжэ оролдоно. ...уларилай таагүй, ...энэй шииг багатай ...абажа, газар ха... ...лхэ, таряа тариха ...хоорондо забһар гар... ...ын һүүлээр хүндэ ...шэрэжэ, газараа ...ыруулхые хүсэнэ.

...үдтэл адли Бэшүү... ...механизаторнууд ...ануудаа бүтээсэ ...эрэглэжэ, тарилгаяа ...ажа байна. Һүүлэй ...хи колхоз, совхо... ...гээ 30 процентые ...Хабарай тарилгын ...нинай нэрэмжэтэ, ...обеда» колхозуудта ...буулагдана. Калини... ...колхозой механи... ...гээ тарилга Илал... ...р дүүргэхээ байна. ...ынай газарта та... ...гектар шэниисэ эндэ

...рилгын хүдэлмэри ...рибайкалиин айма... ...ууудта урагшатай. ...магай Тарбагатай ...хүнгэн хүрьһэтэй ...г нойто алдахагүй ...эртэ тарилгадаа ...жэлдэ баян урга... ...» колхозой меха... ...лтанда жэшээ ха... ...мүн лэ эртынгээ ...хээ байна.

...һанаагаа амарха ...а байхагүй. Хаба... ...түсэб һаял арбаад ...бэ. Хорнин, Яруу... ...ай аймагуудта та... ...лжа байна, Тиимэ... ...болзорто, хахад һа... ...йхабтар ехэ хүдэл... ...байна. Хэрбээ бин ...уудаа хоёр халаан... ...тэйгээр хүдэлгэжэ ...тарилгаяа, паар ха... ...рез оройтуулха бо... ...м. Энэнь ургасада ...мэдээжэ.

...спубликын олохон ...хүсэ ехэтэй гусенич... ...шье бүхыдөө хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнуудаар хүсэлдүүлэгдээдүй байһаар. Иимэ байдал Зэдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад зарим аймагуудта үзэгдэнэ. Энээнииe тэсэхын аргагүй. Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд яаралтай хэмжээ абаха, трактористын мэргэжэлтэй аад, ондоо хүдэлмэридэ ябажа байһан хүнүүдые хабарай тарилгын энэ шахардуу сагта тракторто һуулгаха шухала болоно.

Гадна трактористнуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарал бага табина. Тракторнуудые ямаршье бодомжогүйгөөр иишэ тиишэнь гүйлгэхэ ушар али олон үзэгдэдэг. Ядахын сагта тракторнуудта хүдэлжэ байһан газартань, буразгаа соонь заправка хэхэ эрилтэ бүхы ажахынуудта дүүргэгдэнэ гэхын аргагүй. Баргажанай, Хорнин аймагуудай олохон ажахынуудта трактористнууд заправка хэхын тула машинаяа хэдэн километр хооһоор намнаха баатай болоно. Иимэ ябадалда эсэс табиха саг ерээ. Илангаяа хабарай тарилгын хүдэлмэриин шахардуу байдалда ороод байхада энээнтэй эбсэжэ болохогүй. Бригада бүхэндэ тракторнуудые байра дээрэнь, оньһон аргаар заправка хэхэ тон шухала.

Тэрэшэлэн бригадануудта техническэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэг олон газарта үшөөл гуримшуулагдаагүй байһаар. Тракторай эбдэрхэдэ тэрэ доронь туһаламжа үзүүлхэ Омскын механизаторнуудай түрүү арга бүгэдын шадабари болоодүй байһаниинь гэмшэлтэй. Сэлэнгын аймагай олохон ажахынуудта энэ хэрэг мууса эмхидхэгдэнхэй. Хэрбээ тракторай ямар нэгэн шалтагаанаар эбдэрээ һаань, тэрээнтэеэ тракторист носолдожо, нилээд ехэ сагаа мини алдадаг.

Теэд манайшье республикада техническэ туһаламжа хүргэхэ талаар жэшээ абамаар ажахынууд олон. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоздо энэ угаа зохидоор эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин үедэ рации хүдэлжэ, колхозой машинно-тракторна мастерскойдо һуудаг дежурна сүүдхэдээ хэдэн удаа бригаднуудтаяа хөөрэлдэжэ, тракторна агрегадуудай хэр хүдэлгэгдэжэ байһые мэдээд байдаг. Хэрбээ ямар нэгэ тракторай эбдэрээд байгаа һаань, техническэ туһаламжа хүргэхэ хүнүүд, гагнуури хэхэ агрегат эльгээгдэдэг гуримтай. Колхозой МТМ энэ үедэ түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлдэг юм. Иигэжэл ажаллаһанай ашаар тус колхоз бүхы хүдэлмэреэ богони болзорто, һайн шанартайгаар хэдэг байна. Эдэ түрүүшүүлэй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, ажахы бүхэндэ техническэ туһаламжа үзүүлхэ тусхай хүнүүдые, автомашинануудые табиха хэрэгтэй болоно.

Баян ургасын һуури табигдажа байһан энэ харюусалгатай үедэ колхоз, совхозуудай агрономууд, инженернүүд, хүтэлбэрилэгшэд тракторна бригаднуудта хонон үнжэн байжа, механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тракторна агрегадуудай хоорондохи мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, олоной анхаралда харуулагдажа, түрүүшүүл урмашуулагдажа байха, гээгдэгшэд гэм зэмээ мэдэрхэ ушартай.

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Тракторна агрегат бүхэнөө бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, хабарай тарилгые, паар хахалха хүдэлмэриие богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлыт.

АРБАН ХОНОГОЙ ТУРШАДА...

● 2800 гектарта шэниисэ хэрээһэлүүлэн таригдаа. ● Халаан бүхэнэй даабари дүүргэгдэнэ. ● 500 гаран гектар таряалан, сабшалан уһалагдаа. ● 8600 тонно шэбхэ гаргагдаба.

Манай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе баян ургаса абажа угтаха гэһэн үгэдөө хүрэхын тула колхозоймнай механизаторнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор ажаллажа байна. Хабарай эртын тарилга арбаад үдэртэ дүүрэжэ, 2800 гектарта шэниисэ бүхыдөө хэрээһэлүүлэн тарнгдаа.

Газар хахалха, үрэһэ тариха хүдэлмэридэ механизаторнууд жэшээтэ һайнаар хандана. Юрэдөө халаанай нормо дүүргэхэгүй хүн үгы гэхэдэ болохо. Эртын тарилгые эгээл богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэһэн бригадада колхозой правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, 100 түхэриг шан үгтэхөөр хараалагданхай. Хоёрдохи һуурида гарагшадта 50 түхэриг шан барюулагдаха. 5 үдэрэй туршада үгтэһэн даабариие сүм дүүргэһэн механизаторнууд мүн лэ урмашуулагдана.

Даб дээрэхи дүн согсолжо үзэхэдэ, хоёрдохи бригадынхид эрхимлэхээр. Эдэнэр эртынгээ тарилга майн 7-до дүүргэһэн байха юм.

Үнгэрһэн табан хоногой дүнгөөр сеялкэшэдэй агрегадууд бүхыдөө тооной даабаряа дүүргэжэ шадаа. Трактористнууд Е. Ястребов, Ж. Цыбикмитов, В. Ястребов, сеялкэшэд М. Авдеев, Д. Федоров, М. Иванов гэгшэдэй агрегадууд халаан соогоо 26 гектар тарихын орондо 30—35 гектарта хүргэһэн. Эдэнэр шагналда хүртэнхэй.

Энэ жэл үрэһэ хүрэнгэмнай эрхим шанартай байба. Шэниисын үрэһэн бүхыдөө томо жэжээрээ илгагдажа, 1-дэхи, 2-дохи классай шанарта хүргэгдэнхэй. Паар дээрэ тэрэниие гектарай 2—2,2 центнер хүртэхөөр тариһан байнабди.

Энэ жэлэй хүйтэн, һалхитай хабарай шэнжэ харалсажа, хабарай тарилгын хүдэлмэриин агротехникэ зарим тэды хубилгагдана. Тарилгын урда тээ паараа борнойлхын орондо катогоор нягтаруулаад, хожомынь культиватораар элдүүрилһээр лэ тарижа ороно.

Газар уһалха хүдэлмэридэ ехэ хүсэн табигданхай. Уһанай оройтожо ерээшье һаа, мүнөө 270 гектар таряалан, 230 гектар сабшалан ундалуулагдаад байна. Энэ хабартаа бүхыдөө 1000 гектар таряалан уһалжа, тэрэнэйнгээ 700 гектарта шэниисэ тарихабди. Газар уһалха хүдэлмэридэ 34 хүн хүдэлнэ. Эндэ түрүү дүршэл, таряалангые буразгаагаар уһалха арга хэрэглэгдэнэ.

Ажахын тоосоондо оруулагдаһан тракторна бригаданууд, тусхай звенонууд хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэхые оролдоно. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн 5 хоног бүхэндэ согсологдоно.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэритэй танилсаха зуураа, манай таряашад, механизаторнууд энэ жэлдэ ороohото ургамалнуудайнгаа тарилгые 300 гектараар үргэдхэхэ, бүхы тарилгынгаа гектар бүриһөө 13,5 центнер ороohо таряа ургуулжа абаха гэжэ шиидэһэн юм. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын тула хүн бүхэн оролдоно.

Таряалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараагдана, кукуруза тарихаар 28 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Энэ жэл тарилгын үедэ хүйтэн байһан дээрэһээ тарянай газарһаа бултайжа байха үедэнь борнойлхо гэжэ хэлсээд байнабди. Гадна 1500 гектарта гербицид хоро самолёдоор сасаха договор баталагданхай.

Ч. МИТЫПОВ,
Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Бэшүүр.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын, паар хахалалгын ябаса тухай

1969 оной майн 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Бүхыдөө тарилгаһаниинь	тэрэ тоодо шэниисэ	паар хахалалга
Баргажанай	1	1	—
Бэшүүрэй	20	30	—
Зэдын	9	16	9
Яруунын	1	5	—
Загарайн	13	22	3
Захааминай	8	27	19
Кабанскын	19	17	—
Прибайкалиин	17	30	4
Хэжэнгын	2	—	—
Хяагтын	4	3	—
Мухар-Шэбэрэй	5	6	—
Сэлэнгын	7	7	15
Түнхэнэй	10	14	—
Улаан-Үдын	26	42	6
Хориин	3	—	—
«Скотооткорм» трест	7	23	0,4

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Республикын байгаалиин баялигые хамгаалха, үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, арьбадхахын түлөө социалис мүрысөөн тухай

Байгаалиин баялигые хамгаалха, үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, арьбадхахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалан, байгаали хамгаалха тушаа тодорхой социалис уялгануудые абаад, республикын предприяти, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай, байгаали хамгаалгын бүлгэмүүдэй коллективүүдтэ хандаһан Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд, инженер, техннгүүд, алба хаагшадай эдэбхи үүсхэлые КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министр нүүдэй Совет халуунаар дэмжэн һайшаагаа.

ЛВРЗ-гэй коллективэй гаргаһан Хандалгые үргэн ажалшадта ойлгуулха, республикын байгаалиин баялигые гамнаха, арьбадхаха, ашагтайгаар хэрэглэхын түлөө үргэн ниитын социалис мүрысөө эмхидхэхыень облпрофсоведые, байгаали хамгаалгын Буряадай бүлгэмэй соведые, КПСС-эй Улаан-Үдын горком, райкомуудые, ажалшадай депутадуудай городуудай, аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй БАЙГААЛИИН БАЯЛИГЫЕ АРШАЛАН ХАМГААЛХА, АРЬБАДХАХА ТАЛААР УЛААН-ҮДЫН ЛВРЗ-гэй ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕР, ТЕХНИГҮҮД БА АЛБА ХААГШАДАЙ АБАҺАН СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Манай орон дотор коммунис общество байгуулгын программа, КПСС-эй XXIII съездын тогтоол шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ байгаалиин баялиг, арга нөөсэнүүдые аршалан хамгаалжа, ашагтайгаар хэрэглэхэ, саашадань арьбадхаха гээшэ угаа ехэ удха шанартай.

Багша Ленинэй байгаалида ямар мээхэйгээр хандадаг байһаниинь элитэ. Байгаалиин баялиг аршалан хамгаалха гээшэ гүрэн түрын шухала хэрэг гэжэ тоолодог һэн. Байгаалиин баялигта хомхойгоор хандадаг хүнүүдые гам хайрагүйгөөр хэһээхэ, эзэн ёһоор, бодомжотойгоор байгаалиин нөөсэнүүдые ашаглаха, арьбадхахын түлөө анхарал оролдолго гаргахые Владимир Ильич хододоо уряалдаг байһан.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ, байгаалиие аршалан хамгаалха бүхэроссин социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй коллектив иимэ социалис уялгануудые абана:

1. Хорото газаар агаарые, үйлэдбэриин угаадаһаар гол мүрэнэй уһа бузарлахагүйн тулада бүхы хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаха. Энэ зорилгоор завод дээрэ тодхогдожо байһан электродугова пеэшэнүүдые түргөөр барижа дүүргэхэ, уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн заһабарилха, шэнээр бариха. Эдэ бүхы хүдэлмэри 1970 он гаратар сүм дүүргэхэ.

2. Заводой бүхы цехүүдтэ, таһагуудта, тэдэнэй ойро шадар хододоо ариг сэбэр байлгаха. Үйлэдбэриин болбосорол, промышленна эстетикын хэр зэргээр нэбтэрүүлэгдэжэ байһаниие, агаар, уһа арюудхаха, газаахииень модо набшаар ногооруулха талаар юун хэгдэжэ байнаб гэжэ ниитын харалга цех, таһагуудта байд гээд лэ үнгэргэхэ. Мүн иимэ ниитын харалга байрын гэрнүүдэй управленинүүдээр эмхидхэжэ, гэр байранууд хэр зэргээр ашаглагданаб, ногоон тарималай хойноһоо ямар харууһан хэгдэнэб гэжэ шалгагдажа байха.

3. Завод шадар, хүдэлмэришэдэй посёлогуудта һуулгагдаһан таримал модо, сэсэгүүдые гэмтээхэ, хосороохогүйн тулада саг соонь уһалха, хорёолон хамгаалха. 1969—1970 онуудай туршада 5000 хэһэг һөөг бургааһа, 800 мянган хэһэг сэсэг тариха, сэсэгтэ газонуудай талмай 30 мянган дүрбэлжэн метрээр үргэдхэхэ.

Эдэ бүхы хүдэлмэри дүүргэхын тулада манай заводой коллективэй хүдэлмэришэн бүхэн ажалһаа сүлөө сагтаа 3—3 үдэр воскреснигтэ хабаадаха уялга абаа.

4. Котокель нуурай районииe өөрынгөө шефтэ абажа, заводой коллектив тэрэ багта ажалшадай амарха газар түбхинүүлэн зохид болгохо, тэндэхи байгаалиие аршалан хамгаалха хэмжээ ябуулганиудые бэелүүлхын тулада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха.

Котокель нуур шадархи заводой культбазые 1969—1970 онуудай туршада һэльбэн һайжаруулха, тэндэ тамаралгын станци эмхидхэхэ, ниитын хүсөөр аллей, скверүүдые тогтоохо, амаралтын булангуудые байгуулха, үзэсхэлэн гоё модо бургааһануудые, сэсэг набшануудые нэмэжэ тарихабди.

5. Улаан-Үдэ город шадархи ой модые аршалан хамгаалха, заводой харюусалгада даалгагдаһан Дээдэ-Онгостойдохи ой модоной участогые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө зохихо хүдэлмэри бэелүүлхэбди.

6. Заводой, домоуправленинүүдэй газаа, мүн ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй посёлогто байгаалиие аршалан хамгаалхые уряалһан, ойлгуулан харуулһан гоё һайхан стенднүүдые зохёожо, 1969 оной түрүүшын хахадта табижа дүүргэхэбди.

1969 оной хоёрдохи кварталда соёлой ордон соо «Байгаалида дуратайшуулай» таһалга түхеэржэ, байгаалиие хамгаалгын заводой соведэй ба цеховой организацинуудай хүдэлмэри байд гээд лэ харуулхабди. Мүн байгаалиие хамгаалга тухай ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхабди.

Өөрынгөө заводто, городтоо дуратай байхаар, түрэл нютагайнгаа гоё һайханаар омогорхоһон хүсэлэл мэдэрэлээр үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ гээшэ бидэнэрэй хүндэтэ уялга болоно.

7. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор байгаали хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй эхин эмхинүүдые заводой бүхы цехүүдтэ, таһагуудта, домоуправленинүүдтэ эмхидхэн байгуулхабди.

Эдэ уялгануудые өөһэд дээрээ абаха зуураа, байгаалиин баялигые аршалан хамгаалха, арьбадхахын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень бүхы предприятинуудай, эмхи зургаануудай, һуралсалай газарнуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдые, байгаали хамгаалгын бүлгэмэй бүхы районно эмхинүүдые халуунаар уряалнабди.

Байгаалида ленинскэ гуримай ёһоор хандахын түлөө социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын мяханай комбинадай, нооһо угаалгын фабрикын ба шэлэй заводой хүдэлмэришэд, инженер, техннгүүд болон алба хаагшадые уряалнабди.

...энергетигүүд агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр ...хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ орол... ...тайгаар хүдэлжэ байнхай. «Бурятэнерго» гэһэн управ... ...үүлэй нэгэн болохо Евгения Марковна Зуева амжал... ...лжа байнхай. Дүй дүршэлөөр баян энэ электросле... ...нгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ:

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

...й профсоюзай обком, ...комбинат байгуша ...кварталай хүдэлмэ... ...модо бэлэдхэлэй ...мастерска участо... ...дэлгэрһэн социалис ...түрүүлжэ ябагшадые ...ажахын хүдэлмэри... ...Ленинскэ вахтада жагсаһан юм. Тиигэжэ Итанцын леспромхозой Кикын модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд хараалһан түсэбһөө гадуур 5 мянган кубометр модо бэлдэжэ, хүн бүриингөө даабари 30 кубометрээр дээшэлүүлжэ шадаа. Эдэнэр дамжуулгын Улаан туг 1 мянган түхэригэй мүнгэн шантайгаар абаба.

...АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

...СР-эй Верховно Сове... ...й 1969 оной апре... ...заудаар «Сельхоз... ...Буряадай республи... ...Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Сельхозтехника» гэжэ республиканска нэгэдэл бслгогдоо, энэ нэгэдэлэй начальнигаар нүхэр Довгань Сергей Григорьевич томилогдоо.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКАДА АЙЛШАЛХАНЬ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбугай уряалаар байгша оной майн тэнгһээ хойшо Монголой Арадай Республикада албанай хэрэгээр, хани ёһоор айлшалхань.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ КОРЕЙН АРАДАЙ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКАДА АЙЛШАЛХА БОЛОВО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный КНДР-эй Арадай Дээдын суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Генэй уряалаар байгша оной майн тэнгээр Корейн Арадай-Демократическа Республикада албанай хэрэгээр, хани ёһоор айлшалан ошохо болобо.

ТҮҮХЭТЭ ОЙ

Москвада баярай суглаан болоо

Немец арадые фашизмһаа сүлөөлһөөр 24 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэнэрэй баярай суглаан майн 6-да Түмэр замшадай соёлой түбэй байшан соо болоо. Энээндэ хабаадагшад ГДР-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Хорст Биттнерые, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэдые, бусад немец нүхэдые халуунаар амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихонов болон бусад айлшадтаяа хамта президиумдэ һуугаа.

ГДР-тэй хани барисаанай Совет бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо, КПСС-эй МГК-гай секретарь Р. Ф. Дементьева баярай суглаае нээгээ.

(ТАСС).

Мэргэжэлшье олохо, болбосоролой аттестатшье абаха профессионально-техническэ һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөнһөө

Профессионально-техническэ һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн майн 6-да Москвадахи Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдээ. Тус зүблөөн арадай ажахыда шухала мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэлгын хэрэг улам һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсээ.

Мүнөө орон доторхи 5 мянга гаран училищинуудта 2 миллион үлүүтэй хүбүүд, басагад һуража, хүдэлмэришэнэй мэргэжэл шудална гэжэ Профессионально-техническэ һуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Булгаков элидхэл дотороо хэлэбэ.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша соо ПТУ дүүргэһэн 3,2 миллион үлүүтэй хүн хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ жагсаа, тэдэнэй миллион шахуунь — промышленна предприятинуудта, 1.200 мянга шахуунь хүдөө ажахыда хүдэлнэ.

«Профессионально-техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудта бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгын хэрэг саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяын тогтоол дотор мүнөө үеын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, промышленностьда, барилгада, хүдөө ажахыда шухала кадрнуудые һургаха зорилгонууд тодорхойлогдонхой.

Мүнөө жэлдэ иимэ училищинууд 1 миллион 700 мянган хүниие абаха, арадай ажахыда миллион хахад шахуу мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхээр хараална. 1975 оной үеэр иимэ училищинуудта 1 миллион 900 мянга хүрэтэр хүбүүд, басагад үдэртөө һурахаар абтаха юм. Энэмнай 1968 онойхиһоо нэгэ хахад дахин олон болоно.

А. А. Булгаков хүдэлмэришэдэй халаание коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулба. Хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдэдэг училищинуудта хүдэлмэришэн ангиин революционно, ажалай гурим заншалнуудые нарин нангинаар сахиха ба арьбадхахаар бэлэн, бата сурталтай, эрэлхэг зоригтой хүнүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Хабаровска 22-дохи профтехучилищи дүүргэһэн В. Д. Бубенинэ, Кемеровскэ гурбадахи профтехучилищи дүүргэһэн Ю. В. Бабанскида Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо гэһэн мэдээсэлые профтехһуралсалай хүдэлмэрилэгшэд ехэ омогорхолой мэдэрэлтэйгээр угтаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, ВЦСПС-эй секретарь И. М. Владыщенко, СССР-эй министрнүүд, КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадана.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИИН ДЕЛЕГАЦИ ЕРЭЭ

Чехословакиие фашис булимтарагшадһаа сүлөөлһөөр 24 жэлэй ойдо зорюулһан хэмжээ ябуулгануудта хабаадахын тула КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Й. Ленарт түрүүтэй чехословак-совет хани барисаанай холбооной делегаци Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй ба гадаадын оронуудтай соёлой харилсаа хэхэ холбооной, совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмэй уряалаар майн 6-да Москва ерээ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

СЕМИНАР—ПОЛЕВОЙ СТАН ДЭЭРЭ

Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой Хужарай отделениин полевой стан эгээл һайнаар тухеэрэгдэнхэй гэжэ сэгнэлтэдэ ороо һэн. Эндэ механизаторнуудай ажаллаха, амарха, сэнгэхэ арга гүйсэд бии гэжэ тоологдонхой.

Полевой энэ станай байдалтай танилсуулангаа партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнарай, партийна бүлэгүүдые эмхидхэгшэдэй ээлжээтэ һуралсал—семинарые эндэ үнгэргэбэ. Хабарай тарилгын үедэ партийна организацинуудай ябуулха хүдэлмэриин гол асуудалнуудаар КПСС-эй райкомой секретарьнар нүхэд Крючков, Матхеев гэгшэд элидхэл хэһэн байна. Партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Полхонов партийна бүлэгүүдые бригада бүхэндэ эмхидхэхэ тухай, тэдэнэй хүдэлмэрине яажа хүтэлбэрилхэ тухай заабари үгөө.

Б. БИРБАЕВ.

ҺУРГАХА, ҺУРГАХА...

КПСС-эй Загарайн райком хадаа нийтэ олоной дунда ойлгуулхамжын хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдые, мүн хүтэлбэрилхы тушаалтадые һургаха гэжэ ехэ оролдолго гаргадаг болонхой. Жэшээнь, КПСС-эй райкомой дэргэдэ аймагай политинформаторнууд суглараба. Тэдэндэ Советскэ Союзай уласхоорондын байдал тухай, аймаг дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ хараа тухай, залуу үетэнние сэрэгэй патриотическа мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин аймаг дотор ямар байдалтай байһан тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Нютагай Советүүдые һунгаха һунгалтын болон сасуу сомоной; сельскэ болон посёлогуудай Советүүдые хүтэлбэрилхэ тушаалнуудта олон шэнэ хүнүүд дэбжүүлэгдээ. Энээнтэй хамта гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон секретарьнарай саг зуурын һуралсал (семинар) зарлагдаа һэн. Тэдэнэй үмэнэ аймагай Советэй гүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэд элидхэлнүүдые хэһэн байха юм. Нютагай Советүүдэй хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха зорилгоор һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Н. КУЧУМОВ.

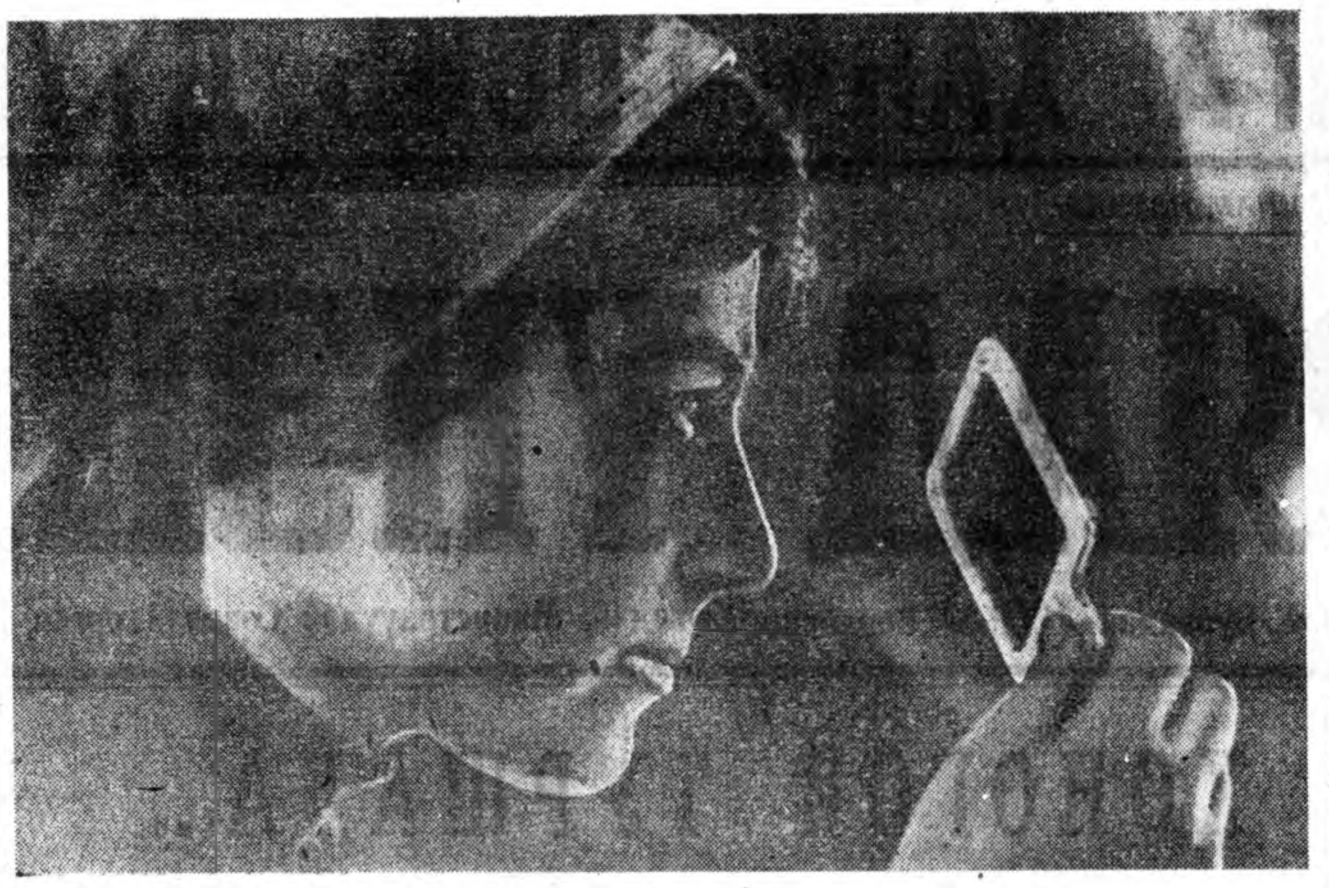

Улаан-Үдын шэлэй заводой конвейерһээ үдэр бүри 50 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаража байдаг юм. Мүнөө заводой коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ороод, амжалтатайгаар хүдэлнэ. Түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, машинно-ванна цехэй Нина Ивановагай халаан һара бүрингөө түсэбые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэй шудхан гарган шэл шанар һайнтай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: халаанай начальник Н. Иванова шэлэй шанагдахые шалгажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЭДЭНЭЙ ҮГЭДЭ ЭТИГЭХЭЭР

Эртэ үглөөгүүр. Холбоо нуурта Яруунын үргэн нэлэнхы тала дайда униартан харагдана. 9 часай боломсоор совхозой директор Виктор Улаханович Дархановтай хамта хүнгэн машинадань һуулсажа, үзэсхэлэн гоё «Улаан малшан» гэжэ газарта байрладаг мяхалиг үүлтэртэ мал шаахан таргалуулгын гүүртэлэ хүрэжэ ерэбэбди. Энтэ үнинэй малшан, коммунист Даша-Дондок Аюшеевич Тогтохоев өөрынгөө хани нүхэр Цыпилма Шойжинимаеватай казахска сагаан толгойтой үүлтэрэй 100 гаран хашарагуудые харууһална. Энэ нүхэрнай аяар 20 гаран жэлдэ таһалгаряагүй мал ажалда хүдэлжэ, нилээд дүй дуршлтэй, бэрхэ малшан гэжэ совхоз дотороо суурханхай. Бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэ Даша-Дондок Тогтохоев хашарагуудтаа һаяхана үбһэ үгөөд, малайнгаа байра сэбэрлэжэ байба.

— Зургаан жэлэй саада тээ манай совхоз казахска сагаан толгойто мяхалиг үүлтэрэй хэдэн арбаад гунжан үнеэдые нэгэ хэды бухатайгаар Казахстанһаа худалдажа абаад, тэдэнээ үсхэбэрилжэ захалаа һэмди. Эгээн түрүүлэн асарһан малнуудаа дүй дуршалөөр баян Даша-Дондогто харууһалхыень даалгажа үгэһэн байнабди. Ушарынь гэхэдэ, элэ мал манай эндэхи сагай уларилда таарангүй байжа магад гэжэ айгаабди. Тиигэн гэһээмнай тад ондоо байшоо,— гээд совхозой директор эдэ гүүртэнүүд тухайгаа хөөрэжэ, саашань нигэжэ үргэлжэлүүлнэ. — Эдэ үүлтэртэ малайнгаа жэл бүри олошорхо бүринь мал шаахан таргалуулгын гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, малай дулаан байрануудые, хашаа хорёонуудыень шэнээр барижа тухеэрээбди. Үнгэрһэн энэ зургаан жэлэй туршада Казахстанһаа асарһан малаймнай тоо аяар хоёр мянга хүрэтэрөө олошороо. Тиимэһээ мүнөө билэнэр гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө саг болзортонь дүүргэхэ яһала аргатай болообди,— гэжэ баяртайгаар мэдүүлээ һэн.

Эндэ Тогтохоевойхиһоо гадна үшөө Донит Абидуевай даадаг малай гүүртэ байрланхай. Энэ гүүртын үхэршэд гунжа үнеэдые адуулдаг. Нёдондо ажалдаа эрхим амжалта түйлажа, Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ Москва ошохо путевкоор шагнагдаһан Донит Абидуевтай хамта үбгэ, һамган Николай, Тамара Верещагинтан хүдэлдэг. Эдэнэр үнгэрһэн жэл 100 үнеэн бүриһөө 99 тугал абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ шадаһан байна.

— Казахстанһаа асарагдаһан мяхалиг үүлтэрэй элэ мал манай эндэхи малда орходоо томонууд, тобир сула түл үгэнэ, ехэ үдэсэтэй гэжэ шэнжэлээбди. Юуб гэхэдэ, бурууннууд тус бүридөө 3,1—3,2 центнер татана бшуу. Элэ мал манай эндэхи үбэлэй хүйтэнние һайнаар дабана гэжэ хэлэлтэй. Бидэ тугалнуудыень түрэхэһөөнь хойшо эхэһээнь һалгаангүй хүхүүлжэ түлжүүлнэбди. Үшөө тиихэдэ тугалнуудтань үбһэ, талха тусхай гурим̃аар нэмэлтэ болгон эдюулнэбди. Тугалтай үнеэдтэнь сүүдхэдэ 2 килограмм үбһэ, 4 килограмм талха тарянай зүйл ба силос дуран соонь эдюулнэбди. Үбэлэй сагта бүлеэн уһаар ундалуулагдадаг,—гээд Донит Абидуев тобшолон хөөрэнэ.

«Комсомольский» совхоздо эндэ хэлэгдэһэн малшадһаа дутуугүй ажалладаг үхэршэд мүн лэ олон. Жэшээлбэл, үбгэ һамган Дагба Дашадоржиев, Цендема Дугарова, залуу басаган, комсомолка Мижидма Цыренова тухай, үгышье һаа, үнинэй дүй дуршалтай мал адуулагша Дулма Цыреновагай ажал хүдэлмэри тухай хэлэнгүй үнгэрхын аргагүй. Элэ нүхэднай үбэлэй сагта харууһалжа байһан малайнгаа шэгнүүрые тус бүридэнь нэгэ килограмм хүрэтэр нэмээдэг байһан. Тиихэтэ эдэнэй адуулдаг буруу бүхэнэйнь шэгнүүр 8 һаратайдаа аяар 3,6 центнер болодог байна.

Жэлэй эхинһээ хойшо энэ ажахы гүрэндэ 300 центнер тарган мяха тушаажа, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоо урид дүүргэө. Жэлэй дүүрэтэр түсэбэйнгөө ёһоор 3,200 центнер тарган мяха тушаахаар хараална.

— Манай асарһан энэ мяхалиг үүлтэрэй мал республикымнай бусад ажахынуудаар суула гаранхай. Нёдондо жэлһээ эхилжэ өөһэдынгөө үсхэбэрилһэн казахска мяхалиг үүлтэрэй малые ондоо аймагуудай зарим ажахынуудта үсхэбэрилхыень худалдажа захалаабди. Байгша ондо совхознай үшөө 60 гаран мал худалдаха зорилготой. Хойшодоо манай ажахы энэ мяхалиг үүлтэрэйнгээ малые улам олошоруулхаар түсэблэнхэй. 1970 ондо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбынь мүнөө жэлэйхиһээ хоёр дахин дээшэлүүлэгдэхэ. Мүн тиихэдэ шэнэ гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхэ зорилготой бди. Май һараһаа эхилжэ малшаднай зунайнгаа байрада нүүжэ ошохо юм. Одоошье тунга ногоотой, тунгалаг уһатай бэлшээридэ зөөжэ ошоходоо үхэршэднай даажа абаһан малнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дундаа зэргээр 1200—1500 граммаар нэмээхээр хараалдаг,— гэжэ тус совхозой директор Виктор Улаханович Дарханов бусаха замдаа найдуулан хэлээ бэлэй. Иимэл лаа, «Комсомольский» совхозой мяхалиг үүлтэрэй мал шаахан таргалуулха гүүртын малшадай ажал, зорилго ба тэдэнэй түйлаһан ажалайнь амжалтанууд.

А. ШУЛУНОВ.

Ярууна.

ОЧЕРК

АЖАЛААРНЬ ЭЗЫЕНЬ ТАНИХА

Хонидоо манаха Рэгжэдэй ээлжээн байба. Һүниин 12 саг багаар хонидой байра тээшэ алхалалдабабди. Газаа шэб харанхы. Зайн гал яларан харагдана. Нюдэ ёлгоомо энэ гэрэл һүниин харанхые хаха сохин, туяагаа холуур харбана. Талын дунда байражаһан хонидой байрые, хонишодой гэр байшан, газаагуурхине гэрэлтүүлһэн энэ гал һүниин харанхыда бүришье ехэ удха шанартай болоод толгойдом ороно. Энээнтэй хамта үшөө нэгэ ондоо бодол түрэнэ. Тиимэшье үни болоогүйл даа, хонишод онигорхон фонарь бариһан ута гэгшын хонидой байра соогуур ябагша бэлэй.

— Энэ ёһоор һайн гээшэ ха даа,— гээд ээлүүдгүй дуугарбаб.

— Һү, юу хэлээ гээшэбши, энэшни одоол аргагүй һайн юумэн лэ,— гэбэ нүхэрни.

— Бүхэли һүниндөө носодог юм ааб даа?

— Гал унтараагаа һаашни, хурьгаднай ганцата мааралдашахал, эдэшни жэгтэйгээр һурашадаг байнал, — гэжэ Рэгжэд харюусаад, нигэжэ нэмэбэ: — Хэды иимэ яла сала байгаашье һаа, хуушанайнгаа «Летучая мышь» гэжэ фонаряа хаяагүйбди, элдэб шалтагаанаар таһалдал боложо магад ха юм.

Нигэжэ дуугаралсаһаар ябатараа, ехэ гэгшын хуһамаг хорёодо дүтэлнэбди. «Ондоо хүн орожо болохогүй» гээд тэбхэрхэн хабтагай дээрэ бэшээтэй үгэнүүдые хаамагтань обёорходом: «Яба, яба, хамаагүй» гэжэ эзэниинь намайе саашань дахуулба. Тэрээн соогуур ото-һэтэ гэшхэлэлдээд, хоёролжон үүдэнэй нэгые нүхэрни нээбэ. Оробобди. Хониной шэбхын үнэр хамар сохёод абана. Ута гэгшын байра. Зосоонь сэбэр, гэрэлтэй. Байрын тэгэн дунда столбдо халаатай аптечкэ. Тэрээн соонь бүхы эм домууд дүүрэн, бэшэшье хэрэгсэлнүүд бии.

Байра соо оромсоорнай,— юу һайн ха һэм — хурьгадай одоол элдэбын хоолойгоор дарья табилдаан. хонидойншье маараалдаан — эдэ бүтэдэн шиилэхэдээ тайлбарилашагүй хүгжэм боложо, шэхэ дүлиирүүлнэ. Энэ ехэ байрань олон клеткэ болгон таһалагдаһан. Зариман соонь томохонууд хурьгад, нүгөөдүүл соонь һаяхан түрэһэн хонид хурьгадтаяа байна. Нүхэрни хөөрэжэ ябаад, энэшье, тэрэшье клеткын хажууда ошоно, хурьгадые харана, тэдэнээ үргэлжэ болхооно, эхэтээ тэнжэжэ байһан нарай хурьгадай хүхын олголсоно. Хүбжэгэ болжо байһан олон хурьгадтай клеткэдэ дүтэлбэбди. «Һү! Хаана ёолоноб даа?» — гээд нүхэрни зогсоодхибо. Шаг шууяан соо шагнаарханабди. «Ёолоһон» хурьганай абяа шагнан, түр зуура зогсонобди. Тиигэжэ байтарнай, нээрээшье нэгэ хурьганай тиимэ аягүйгөөр гэншэһэн мэтээр ираглаха абяан дуулдаба. Нүхэрни аргагүй түргэнөөр хурьгадай хорёо соо орошобо.

— Аа, энээхэн 65-дахи номерой хурьган нигэжэ ябана бы. Наһалтаа, санхатаа гээшэ гү? — гээд, тэрэ хурьга барижа, нюргыень нидхэрнэ, эльбэнэ, һүүлһээнь татасагаана. Аптечкэ сооһоо эм асаржа тарина. Нигэжэ, «түрүүшын туһаламжа» үзүүлһэнэй һүүлээр нүхэрни тэрэ хурьгаяа табиба. Мүнөөхи хурьгыень баглан татажа байхадаа нүхэрни: — «саг соонь хараагүй һаашни, яяр лэ юумэнһөө нигээд үхэшэхэдөө торохогүйл даа» — гэбэ. Маараалдаан бага замхаашье һаа, энэ олон амитадай шууяан яашаха бэлэй. Тэрээн соогуур мүнөөхи хурьганаймнай аягүй абяан баһа дуулдахадал гэбэ. Нүхэрни дахин ошожо, тэрэ хурьгаяа харана, үзэнэ. Жабжуурынь нэгэ багаар һэлхэнтэһэн байжа, тэрэ хурьган «ёолоһон» байгаа ха. Үглөөгүүр аргалжа эдэгээхэ тухайдаа Рэгжэд намда хөөрэбэ.

Нигээд лэ, хурьган бүхэние тэнжээхын, томо болгохын тула ямар ехэ оролдолго хэрэгтэй гарагдана гээшэб? Март һарын тэн багаар тэдэнэйнь тоо 620 гаран болоод байба. Эдээнэй олонхинь январь, февраль һарануудта «ал харһан» байна.

Эдэ хурьгадые нигэжэл ганса гансаар бөөмэйлжэ шахуу абаад, томо болгожо байһан хүнүүдтэй уулзааб, хөөрэлдөөб. Эдээнэй ехээр хүдэлһэн, оролдоһые ажал хэрэгынньшье гэршэлнэ, Тиин бүряад эхэнэрэй тусгаар малша бэрхэ байһанда ходо омогорходогби. Рэгжэдэй хонидойнгоо байра соо ороод, хүдэлжэ байхыень харахадаа, баһа нэгэ ондоо хонишон Должон Балданжаповна (Ойдоп Тагаровай нүхэр) толгойдо ороодхихо юм. Ямаршье газарта — промышленна предприятиин цех соо гү, али колхоз, совхозой фермэ, мастерской соо гү — хамаагүй хаанашье хадаа ажал хэрэгээ эрхим һайнаар мэдэхэ хүн лэ иимэ бушуу түргэнөөр аад, тон онобшотой мэргэнээр, найдамтайгаар хүдэлжэ байдаг аабза.

— Эхэнэр зонгүйгөөр хони хаража болохогүй, хурьга томо болгохо гээшэшни ехэнхинь эхэнэрэй гараар хэгдэдэг юм. Хониной хурьгаяа голоходонь, эхэнэр хүн тээгэлшэхэдээ абхуулангүй һалахагүй,— гээд хошон шог үгэтэй Чимит-Цырен Гомбоев миһэрхэ юм.

Энэ хэлээшынь тон зүб байһые хэн арсаха бэлэй. Малша хүнэй хурса хёрхо нюдэтэй, һонор һэримжэтэй шэхэтэй байха ёһотойнь эли. Энээндэ жэшээ болгон, нэгэл баримта дурдая:

— Хүбүүгээ больницада абаашажа, Мухар-Шэбэр хонон ошоод ерэхэдэм, дүрбэн хонид түрэһэн байгаа. Тиигээд хурьгадыень хуу худхуулжархинхай, нэгэниинньшье хурьгаяа дутэ үзэхээ болёод байба. Үнгэ зүһөөрнь, ноoһонойнь шэнжээр тухайлаад табиһамни бултал зүб мүртөө ороо һэн лэ даа. Эрэ хүншни (гурбан зон үлэһэн) обёороншьегүй үнгэрэжэ болодог юм,— гэжэ Рэгжэд Балжинимаева тэдэ хонидоо намда харуулба.

— Эдэ хоёрые гараараа тэжээжэ байгаа хүм, энээхэнине заядаг хүм, — гэжэ бүри хүбжэгэ болоһон хурьгадые намда харуулба. Хурьгад хулгайшаар лэ һураа һаа, аргагүй хүндэ байдаг лэ даа. — гэжэ саашань онсолбо.

Хөөрэлдэнэбди. Ажал тухайдаа, байдал һуудал тухайдаашье нүхэрни хөөрэнэ. Һүүлшын һонинуудые намһаа һурана.

— Һү-ү, бидэшни, мүнөө ан-бун гэжэ амаршоод байна гээшэбди. Түлэб түрэлгын үедэ бидэшни мэгдээд абаабди. Сүүдхэдөө 73 хүрэтэрөө хурьгад гарадаг байгаа. Басагамнай практикада ерэһэн байжа, ехэ туһа хээ,— гэжэ Рэгжэд хөөрэбэ. Газаахи ажалһаа гална, эхэнэрэй гэртэхи ажал барагдаха һэн гү даа. Олон хүн байлсажа түл түрсыень абалсаа. Тэдэнэй эдеэ хоол бэлдэхэ бүйлүүлхэ, гэртэхи (томо байшан гэртэй) газаахиие арилгаха... рэгтэй ха юм.— ... Рэгжэдэй үргэлжэл... хэрынь:

— Тээ-тэрэ телев... ха сүлөө забдагүй б... — гэбэ.

Түл абахадаа т... тэрынь иранаб. Н... сүүдхэдээ 30—40—... 70—73 хонид хурь... Хонидые отондо ... үедэ энээнние үдэр ... соонь тааруулжа б... һэн ха гэжэ һанах... хозой зоотехникнарн... дэй энээндэ һанала... гэмшэхээр. Хэдыш... тэй байгаа һаань, э... нишод хүнүүдые ... асаржа хүдэлсэ... абаһан хурьгадаа бута... тобир тарганаар т... байна.

«Знамя Ленина» ... хим хонишодой отар... болохо Ч. Ц. Гомбоев... рэсээ абажа дүүрг... дань, ажал хэрэгтэ... даа.

Энэ отара ажахы... оронхой, үйлэдбэрин... ги участок юм. Долоо... 1-хи классай эхэ хони... жээлээ өөһэдынгөө ... жа бэлэдхэдэг, тарга... болон үйлэдбэриин ... сэлнүүдые бултыень ... хай.

Ажахын тоосоо... тоолохо, арьбалха, ... тойгоор эрхилхэ һү... нние һургадаг айл... экономическа арга ... Энэ колхозой, мүн б... шодой бригаданууд ... соондо оронхой, ажал... дүн түйлана. Ажал ... гуримаар эхилдэг ... тоной отарынхид ... олоор абаха, ноoһон... шалхал бээ.

— Мүнөө жэлдэ ... хурьга абаха уял... лалдахашье юмбди. — ... үбэл эртүүр куро... байхадаа Ч. Ц. Гомбо... дань:

— Мүнөө жэлдэ ... абтахал байха,— гэ... лаблан нэмэжэ һэн. ... «түйлагдахал байх... хүсэндөө найдажа ба... һоноо хүсэлдүүлхэ... байһыень ойлгохоор ... зуураа баһа эдэ хо... ехээр һанаа үнеөг... мир ходо үзэгдэдэг.

Һара соо сугта... Тиигэжэ байхадаа ... рашана аа гү гэжэ ... гүйгөөр һанаагаа ... Энэньшье тон зүб ...

Нэгэ дуугаралса... Рэгжэд нигэжэ хэл...

— Мүнөөдэр бэш... Яажашье байгаа ... зуура маанадай ор... юм даа. Мал тураа... таргалуулха гэшэ... ажал. Долоон зуу ... нид. Тэдэнэрэйнгээ ... һаань, зосоошни һайн ... маараалдажа эхилэ... үдхэхэ...

Хэлэһэн эдэ үгэ... эхэнэрэй шэнжэ шан... бодолые. шэг шараб... руулна бэшэ гү. Ма... ряад эхэнэр бээрэ... раргана.

Амаралтаһаа бусан... боевтон хонидоо түр... Һанаһан байһанаа хэ... даг энэ ажалша бүл... хай хүн юумэ газет... жэ хүлеэгээгүй байж... бээ тиигээ һаа. ... лисүүжэн. Ажал... сэдьхэлһээ хандадаг ... бүлэ тухайда хүрэн... хэ гээ һэм.

Д. ЖУ...

Харгааһата—Улаан-Ү...
1969 оной март.

САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭС...

ШЭНЭҺЭТЭ. Наринхан ханаабые хажуу тээшэнь хүрзөөр һэтэлхэлэнь, харьялса урдажа байһан уһанай зариманиинь тиишээ гаража, талаар тарашана. Тэрэнэйнгээ баһал нэгэ зүг руугаа урдаһаар урдашахагүйн тула хүрзэтэй хүнүүд багахан ханааб, хаалтануудые хэжэ, уһыень ниишэ тиишэнь залажа, нэгэ жэгдээр тараан урадхуулна.

Мүнөө «Одон» совхозой луговодууд Дарма Цыдыпов Дашабал Гомбоев хоёр, ажахы соогоо эгээн түрүүлэн газараа уһалжа эхилһэн юм.

Үнинэй пенсидэ гараһаншье һаа, Дашабал Гомбоев Наринай 150 гектар сабшалангые һайжаруулжа, үбһэ ногоонойнь ургаса дээшэлүүлхын тула нилээд оролдолго гаргана. Энэ нүхэрнай үнгэрөөшэ намарһаа эхилжэ һубай ханаабуудаа сэбэрлэһэн, хаалта боолтонуудыень шэнэдхэн заһабариһан юм. Тиимэһээ мүнөө Дашабал үбгэжөөл даажа абаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряахаар түсэблэнхэй.

Д. ЛОПИЛОВ.

Мухар-Шэбэр.

* * *

ТООРО. Сабшалан бэлшээһэ һайжаруулха хоёр һарын дүүрэтэр оройтоол 15-аад үдэр үлэнхэй.

Энэ үнгэрһэн һара хахадай туршада Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Содном Янхдановай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядайхид хараалагдаһан түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Һүүлшын мэдээсэлэй ёһоор, эдэнэр ажахынгаа сабшалан дээрэ 3800 гонно наг шэбхэ гаргажа тараһан байба. Эндэ түс отрядай механизаторнууд: залуу басаган Цырен-Ханда Мухуева, Сыренжаб Суподаев, Анатолий Хоренов, Михаил Напаев гэгшэд отара, гүүртэнүүдэй газаагуур обоолгдоһон наг шэбхэ онгилжо зөөхэ үдэр бүринигөө даабарине ... процент дүүргэжэ, ...

Галина эгээ уһа б... станци Шанаагай. ... луутын отделенину... түлэг униалуулжа ...

— Бидэ мүнөө ... станиинуудаа хоёр ... дэлгэжэ, 200 гаран ... сабшалан уһалаад ... хахэ хүдэлмэрин... Урид уһалһан ... дахинаа эрьежэ ... раалнабди. Урданьн ... центнер үбһэнэй ... дые һайса уһалжа 7—... үбһэ хуряахаар уял... дн. Тиимэһээ хэлэн... рэхын тула шалал... доглоно,— гээд Шулу... ниин сабшалан дээр... станциин машинист... Холхоев мэдүүлнэ.

Д. З...

Түнхэн.

Свердловско область. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Нижнетагильска металлургиин комбинадай дэргэдэ домно-гигант баригдажа байнхай. Мүнөө барилгань дүүрэхэ дүтэлэнхэй.

Василий Батарчугай (зураг дээрэ) бригада илангаяа шалгарна. Тэдэнэр халаанайнгаа нормо ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

ТАСС-ай фото.

МОСКВА. «Дружба» гостиница баригдажа дүүрэхэнь. 15 дабхар энэ гэртэ 720 хүн байжа шадаха. Гостиница соо 300 хүнэй һууритай ресторан, 200 хүнэй һууритай кафе бии.

Мүноо барилгашад гостиницын досоохние хэжэ дүүргээ.

ТАСС-ай фото.

ТУГАЛШАД

Һүниин тэнгһээ үнгэржэ байһан үе. Хирэ, хирэ болоод лэ Туран голһоо хүйтөөр һалхилна.

Мэгой-Горхоной һаалинин гүүртын айлнууд үни унташанхай, хон жэн. Эгээл энэ үедэ дулаахануар хубсалһан нэгэ эхэнэр тугалай байра тээшэ яаралтайгаар гэшхэлнэ. Тэрэнэй тээ хойнохоно баһа нэгэ эхэнэр һандуухан алхална.

Эдэ хоёрнай һубарилдаһаар һаалинда, малшадай байдаг гэрнүүдые алад гаража, тугалай байрын үүдэндэ золголдошобод.

— Һүү, энэ шни Бадма гүш?

— Жаба, шамайгаа ехэтэ сошообо хаб?

— Юрэдөө айгаашье гэжэ лаа, сошон алдабалби. Тагнуулшанда адли хахад һүни энээгүүр марлажа ябахадашни гайхангүй яахабиб,— гээд, тугалай байрада орожо ябаһан Жаба Санжиевна харюусаба.

Бадма Напановна Жабые сошоохоёо ерээ бэшэ, харин тугалнуудаа харахаяа ерээ ха юм. Ушарынь гэхэдэ, гүүртын зарим харуулшад уялгата даабаряа мүртэй һайнаар дүүргэдэггүй, хайша хэрэгээр хандадаг. Эгээл тиимэһээнь Бадма хээтэй һүнинтөө нэгэшье һаань ошожо, тэдэнээ эрьедэг заншалтай. Энээниинь үни тухайлһан Жаба Санжиевна «амаржа унтахагүй яаһан жэгтэй хүн гээшэб. Юрэдөө ёһотой малша хүн гэшэ иимэл табисууртай ха» — гэжэ һанаһандаа ондоо юумэ хэлэбэгүй.

Бадма Напановна тугалай харанхы байра соо тэмтэрһээр арай гэжэ гэрэлээ носоогоод:

— Нарай тугални бараг һайн аабза, минии һүүлээр ветеринар Гармамнай иишэ ерээ гү,— гээд һураходань:

— Үгы, ерээгүйл,—гэбэд.

— Теэд тэрэ хүйхэрнай хаагуур ябадаг гээшэб?

— Юрэдөө мэдэнэгүйлби. Бүхы һуурин соогуур бэдэрээд олоогүйб. Мүнөө һүни энэ үбшэн тугалаа һахижа хоноходо болобо хаб. Бэшэ арга үгы бшуу.

— Энэ тугалдашни операци хэхэ ёһотой байгаа. Тиигэбэл энэ үбшэн тугалшни хүл дээрээ үндыын бодожо, һүеэ уухал һэн — гээд, хүл дээрээ бодохые хүсэһэн үбшэн тугалай хэды собхорхые харахадаа, хайрлаһан Бадма хээтэй хэлэбэ.

Энээхэн үбшэн тугал эхэһээ гарахаһаа хойшо хүйһээ гэмтэһэн байжа, ветеринарай аргалаагүй һаа, яашье эдэгэхэгүй байгаа.

Хоёр тугалшад бүхэли һүниндөө ветеринар Гармые хүлеэжэ хонобод.

Эдэнэрнай тушаажа абаһан нарай тугалаа тобир тарганаар түлжүүлжэ, үбшэ тахалда нэрбүүлхэгүйн тула хэды һүни унтангүй хоноо гээшэб. Эгээл тиимэһээнь зариман тугалшанай ажалые хүшэр хүндэ, харюусалгатай гэжэ тон зүб тоолодог.

Туранай совхозой элэ хоёр тугалшад арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй нарай тугалнуудые харууһалжа, нилээд дүй дуршалтай болоһон.

— Элэ тугалнуудаа ондоо хүндэ тушаажа үгэхэдөө һалаха түрагүй байхаш. Нарайһаань эхилжэ нэгэ гараар тэжээһэн юумэдшни хайратай болоод байха юмэл,— гээд Жаба ...рэнэ.

— Заримдаа бүр... юм. Ондоо гүүртэдэ ... һэн тугалнуудшни ... ошоходош шамайе ... — гээд, Бадма Напа... хилээн эугаална.

Хэжэ байһан ажал... хээр хандажа, хар... лаа үбшэ тахалда ... бүтэн һайханаар ... тэнжээдэг тугалшад... ла хүндэтэй гэжэ үш... дэглэхээр.

Д. ХИ...

Түнхэн.

АРАДАЙ ЗАСАГ ТУХАЙ ЛЕНИНЭЙ hУРГААЛ

...нно теориин хүгжэлтэ ...ьич Ленинэй нэрэтэйнь ...олбоотой. Социалис гү... удха ба янза түхэл ту... энэ теориин шухалын ...нь болоно.

...нь түүхэдэ үзэгдөөгүй, ...олитическэ эмхиин тү... Советүүдэй России арад ...юционно үүсхэлээр 1905 ...нь мэдээжэ. Со... ...алшадай революционно ...үтэлбэрилhэн: хаанта ...үү демонстраци, стачка... ...этэ тэмсэл эмхидхэhэн

... Советүүд демократи... ...ргаанай шэнэ түхэл ...В. И. Ленин сэсэн мэр... ...алан зааhан. «Полити... ...ке пролетариадай эзэлэн ..., Советүүд гүрэн тү... ...ескэ түхэл маяг, үндэhэ ...аг зуурын революционно ...ын үндэhэн болохо гэ... ...хэрэгтэй гээд 1905 оной ...адимир Ильич бэшээ

...107 онуудай революциин ..., Советүүд усадхагдаhан ... Советүүдые байгуулха ...ша олониитын сэдьхэл ...ээр байба. Росси дотор 1917 ондо шэнэ революциин эхилхэдэнь, ооhэдыгөө Советүүдые ажалшад дахинаа байгуулаа hэн.

В. И. Ленин Россин хоёр революциин дүй дүршэлые сэгсолходоо, Советүүд пролетариадай диктатурын гүрэн түрын түхэл маягынь болохо гэhэн тобшолол хээ бэлэй. Советүүдhээ парламентскэ республикада сухарин бусабал, гэдэргээ алхам хэhэн ябадал болохо. Тиимэ республика байгуулха бэшэ, харин хүдэлмэришэн, батрак депутадуудай Советүүдэй республика бүхы орон дотороо—доро hоо дээрэ хүрэтэр—байгуулха шухала гэжэ гайхамшагта «Апрельскэ тезисүүд» соогоо Ленин бэшэhэн байгаа.

Советүүдэй республика—гүрэн түрын түхэл маягынь, Советүүд—энэ республикын бүхы зургаануудай үндэhэ hууринь болоно гэжэ Ленин элирхэйлэн тодорхойлhон байгаа. Энэнь пролетариадай революциин илаhанай hүүлээрхи гүрэн түрын түхэл маяг тухай Маркс, Энгельсын суртал бодолые үргэлжэлүүлhэн, шадамар бэрхээр хүгжөөhэн ябадал болоно. Иимэ тодорхойлго Агууехэ Октябриин социалис революциин илалтада угаа ехэ удха шанартай байhан. Иимэ тодорхойлго политическэ засаг тогтоохын түлөө тэмсэлэй тодорхой программаар большевигүүдэй партиие, олониитэ ажалшадые зэбсэглээ.

Революционно арадай дура хүсэлые баримталан, Бүхэроссин Советүүдэй хоёрдохи съезд 1917 оной октябрьда гүрэнэй засагые Советүүдэй мэдэлдэ бүрин оруулаа hэн. Съезд Бүхэроссин Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедые hунгаhан, В. И. Ленин түрүүтэйгээр Хүдэлмэришэн-тарияшанай правительствые эмхидхэн байгуулhан юм. Тиин бүхы орон дотэр Советүүдые байгуулха, хүгжөөхэ, тэдэниие гүрэнэй засагай зургаанууд болгохо эхин табигдаа бэлэй.

Совет гүрэниие эмхидхэн байгуулха угаа ехэ хэрэгые В. И. Ленин хүтэлбэрилhэн юм. Хүдэлмэришэн, солдат ба тариашан депутадуудай Советүүдые демократическа централизмын ёhоор нэгэдүүлгэдэ Ильич шухалын шухала үүргэ дүүргээ. Советүүдые, гүрэнэй бүхы аппарадые эмхидхэлгын ба тэдэнэй ажал ябуулгын үндэhэ hуури болоhон гол ёhонуудые: Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргэ, гүрэнөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулга, демократическа централизм, үндэhэ яhатанай тэгшэ эрхэ, хуули ёhон, түсэблэлгэ болон хэгдэhэн хүдэлмэриин бүридхэлые тодорхойлhон, научна ёhоор шэнжэлэн тайлбарилhан байгаа. Эдэнь мүнөөшье ябуулга хэхэ хүтэлбэри болоно.

«Шэнэ түхэлэй, Совет гүрэй байгуулжа, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ үе сагые, буржуазиин зонхилолго усадхаhан пролетариадай политическэ засаг түрын үе сагые эхилээбди» гэжэ В. И. Ленин бэшэhэн юм.

Совет засагай, буржуазно-демократическа түхэл маягтай гүрэнэй хоорондоо үндэhэн илгаатай байhые В. И. Ленин элирүүлэн харуулаа. Пролетариадай диктатура бэелүүлэгшэ гүрэн түрын түхэл болохо Совет засагые тэрэ гүн гүнзэгыгөөр, түгэс бүринөөр шэнжэлhэн байна.

В. И. Ленин Совет засагай уг удхые тайлбарилхадаа, иигэжэ тэмдэглээ hэн: гүрэнэй засагай, бүхы гүрэнэй аппарадай саг үргэлжын, имагта нэгэ үндэhэ hууринь—ажалшадай олониитын организаци, гүрэниие демократическа ёhоор хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажалшан арадаа саг үргэлжэ, шиидхэхы ёhоор хабаадуулдаг Советүүд болоно.

Советүүдэй шухалын шухала шэнжэнь гэхэдэ, хүдэлмэришэд ба тарияшадай бата бэхи холбоо байгуулан нэгэдэлгэдэнь туhална, олониитэтэй гүрэнэй аппарадай нягта холбоо хангана гэжэ Ленин тоолодог hэн. Национальна дарлалтые усадхалгада, нютагай бүхы нацинуудай, арад үндэhэтэнэй интернациональна холбоо бэхижүүлгэдэ Советүүд туhалдаг, тэдэнэй хоорондоо нягта барисаатайгаар жагсаха суртал бодол дэлгэрүүлдэг, шэнэ түхэлэй федеративна холбооной бии болоходо таарамжатай арга нүхэсэл хангадаг юм.

Пролетариат гүрэниие хүтэлбэрилжэ шадахагүй гэhэншүүгээр марксизмын дайсадай шашалдадаг баталамжануудай хуурмаг байhые В. И. Ленин шууд мэргэнээр элишэлhэн, шоглон паада бариhан байдаг.

Советүүдэй удха ба шухалын шухала шэнжэнүүд тухай ленинскэ тайлбариин зүбые ажабайдал лаблан баталаа. Советүүд хадаа коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатадахи гүрэнэй засагай бүрин эрхэтэ зургаанууд, бүхы гүрэнэй аппарадай үндэhэ hуури болонхой. Гүрэнэй засагай дээдэ ба нютагай зургаанууд бологшо Советүүд ажалшадаар hунгагдадаг. Совет ороной бүхы зониие гүрэн түрын талаар нэгэдүүлдэг, демократическа централизмын гуримаар байгуулагдаhан зургаанууд мүн. Эдэнэй звено бүхэниинь—СССР-эй Верховно Советhээ эхилээд, хүдөө нютагай ажалшадай депутадуудай Совет хүрэтэр—коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгын талаар тус бүридөө тусхай эрхэ түлөөлэлгэтэй юм. Ажахын, социальна ба соёлой байгуулалта хүтэлбэрилхэ үдэр бүриин зорилгонуудые шиидхэдэг гүйсэдхэхы-захиргаанай тусхайта зургаанууд Советүүдэй мэдэлдэ байдаг.

Совет обществын ажабайдалдахи социальна үндэhэн ехэ хубилалтанууд—капиталис гуримта ажахые, мүлжэгшэ ангинуудые усадхалга, арадуудай хани барисаанай батажал, обществын социально-политическэ, суртал бодолой нэгэдэл, социализмын хүсэд бүрин, эсэслэн илаhан ябадал—Советүүдэй социальна үндэhэ hуурии нилээд үргэдхөө, бэхижүүлээ. Пролетариадай диктатурын гүрэн болон мандаhан социалис гүрэн бүхы совет арадай дура зоригые, хүсэл эрмэлзэлые баримталан бэелүүлдэг бүгэдэ арадай гүрэн болоо.

Ленинэй зааhан замаар ябадаг Советскэ Союзай Коммунис парти Советүүд тухай hургаалые улам саашадань хүгжөөнэ. Энэ асуудалаар партиин XXII, XXIII съезднүүдэй гаргаhан шиидхэбэринүүд коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ Советүүдэй хүгжэхэ гол шэглэлнүүдые тодорхойлоо hэн.

Арадай түлөөлэлгэтэ зургаануудай түхэл маягые улам таарамжатай зохид болгожо, эмхидхэлэй ба ажал ябуулгын демократическа гол ёhонуудые хүгжөөжэ, ороной ниитын байдалда Советүүдэй дүүргэдэг үүргэ бүри ехэ болгохо хэмжээ ябуулгануудые партимнай хараална. Хүтэлбэрилхэ мэргэжэл шадабарида олон миллион ажалшадай hурахынь тула Советүүдэй бүридэлые удаа дараалан, ходо шэнэлжэ байхаар, улад зоной үмэнэ Советүүдэй депутадуудай саг болзор соогоо ходо тоосодог байхаар хараалагданхай. Советүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ үргэдхэгдэнэ, хүдэлмэриинь түхэл, арга, онол оншонь улам hайжаруулагдана.

Советүүд гээшэмнай арад түмэниие үнэхөөрөө олоор элсүүлдэг, тэдэнэй нэгэдэл хангадаг, гүрэнэй ниитын эмхинүүдэй шэнжэ шанарые өөртөө тааруугаар халан абадаг организацинууд болонхой. Советүүдые hунган бүридүүлгэдэ ороной наhа гүйсэhэн бүхы зон барандаа шахуу хабаадана. Советүүдэй депутадуудаар хоёр миллион үлүүтэй совет эрхэтэд hунгагдадаг. Советүүдэй эдэбхитэдэйнь тоо 23 миллион шахуу хүн болоо.

Совет социалис демократи ажалшадые саг үргэлжэ, шиидхэхы ёhоор хабаадуулан, гүрэнөө улам бэхижүүлнэ, социалис засаг түрые олониитын коммунис захиргаан болгожо, саашадань хүгжөөхэ эрхэ байдал хангана.

Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргэ ба Советүүдтэй харилсадаг харилсаанайнь гол ёhонууд тухай Ленинэй хараа бодол 1919 ондо партиин VIII съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоо hэн. Советүүдэй хүдэлмэриие парти хүтэлбэрилхэ зэргэтэй, зүгөөр тэдэнэй орондо хүдэлхэ ёhогүй гэжэ съездын шиидхэбэри соо заагдаhан байгаа. Ленинэй эдэ заабаринууд мүнөө хүтэлбэри болгогдоно. Эдэ заабаринууд КПСС-эй XXII съездын баталhан партиин Программа ба Уставаар, тус съездын шиидхэбэринүүдээр батадхагданхай.

Капитализмhаа социализмда оролгын үедэ политическэ засаг түрын түхэл маягынь олон янзын байжа магад, зүгөөр удхань нэгэ-пролетариадай диктатура байха гэжэ В. И. Ленин заадаг hэн. Тиимэhээ пролетариадай диктатура тогтоохо зорилго шиидхэхэдээ, национальна ба түүхын талаар онсо өөрэ шэнжэнүүдыень элирүүлхэ, шэнжэлхэ, заагагүй хараада абахые hанамжалан дурадхахадаа, «ородой Советүүдые бусад оронуудта баадхажа болохогүй»... гэжэ Ленин заадаг байгаа... Совет түхэлэй гүрэнүүдые хэдэн оронуудай хүдэлмэришэн ангиин болото дүй дүршэлөөр «hэльбэжэ» болохо гэжэ В. И. Ленин бэшээ бэлэй.

Ленинэй уридшалан зааhан эдэ тодорхойлгонуудай зүбынь социализм байгуулха замда ороhон оронуудай дүй дүршэлөөр лаблагдаа.

Советүүд тухай Ленин багшын hургаал социалис гүрэн тухай марксис теориие улам баяжуулаа, тэрэниие шэнэ, дээдэ шатада гаргаа. Энэ hургаал дэлхэйе шэнэдхэн хубилгагша гайхамшаг материальна хүсэн болоhон түгэс төгөлдөр бүхы дэлхэйн ажалшадые, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудые зэбсэглээ.

Евгений ТАГУНОВ,
Владимир СВИНЦОВ,
юридическэ эрдэмэй кандидадууд
(АПН).

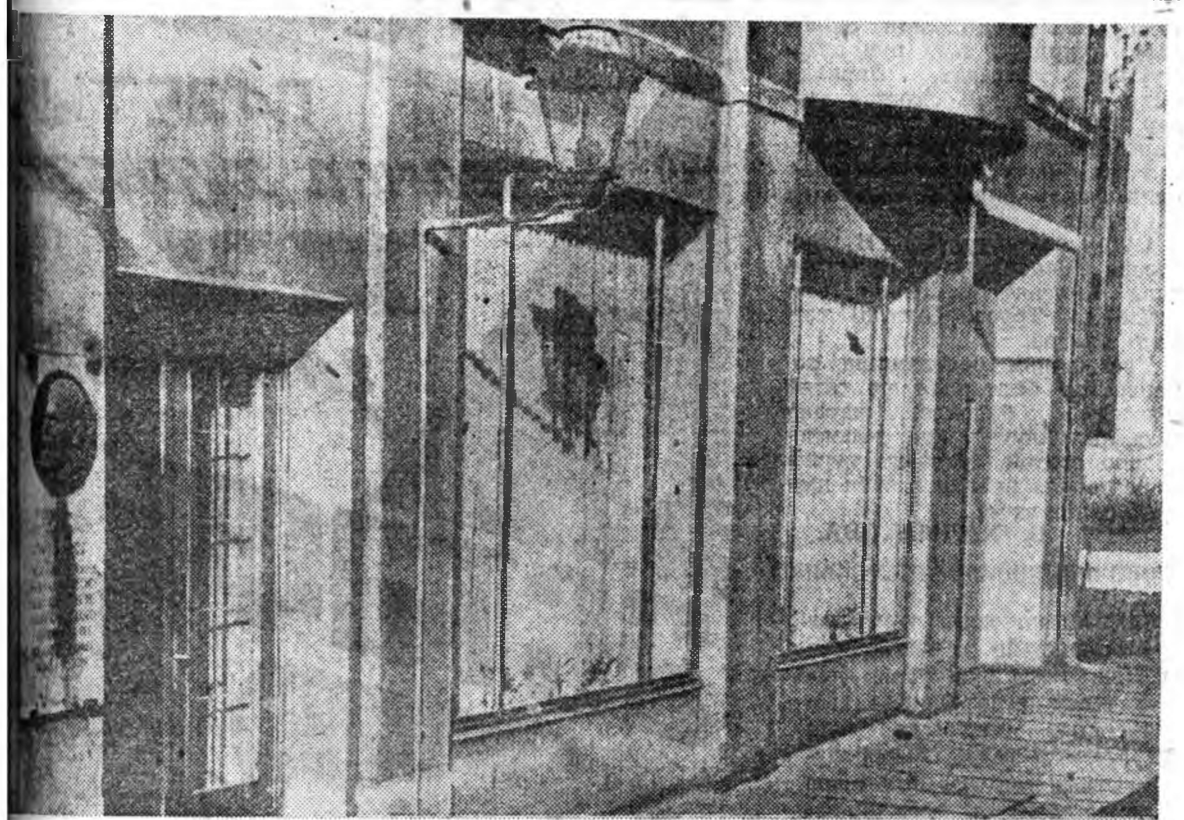

...ании Демократическа Республика. Лейпциг. Роза Люксембургын нэрэмжэтэ үйлсэдэхи ... гэр. 1912 ондо В. И. Ленин энэ гэр соо Гүрэнэй дүүмын большевик-депутадуудтай уулза...

ТАСС-ай фото.

ЗАХЯА, ЗААБАРИНУУДЫНЬ МҮНХЭ

1924 оной эхин. Шэмэрүүн хүйтэн үдэрнүүд... Тэрэ үедэ Баргажанай аймагай Уланай сомоной Советэй секретаряар хүдэлжэ байгааб. Улан тосхондо hаяхан эмхидхэгдэhэн комсомолой үүрэй гэшүүд болоhон бидэнэр Совет засаг, коммунис парти, комсомол, тэдэнэй зорилгонууд тухай хүн зонойнгоо дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри шадал соогоо ябуулдаг байгаабди. Үзэг бэшэгтэй hаял танилсажа байhан зондо газетэ, журналнуудые уншажа үгэдэг, мүн удхыень тайлбарилан, хөөрэжэ үгэдэг бэлэйбди. «Крестьянская газета», «Буряг-Монгольская правда» газетэнүүдые, «Беднота», «Лапти» журналнуудые уншажа үгөөбди. Хуушан монголоор уншадаг ба бэшэдэг хүнүүд «Буряад-Монголой үнэниие» өөhэдөө захижа абадаг hэн.

Уланай сомоной Совет Лопой гэжэ үбгэжөөлэй хуушахан хара гэртэ байратай, тэрэнэй нэгэ үйтахан таhалгань намда үгтэнхэй бэлэй.

Нэгэтэ hүниин тэн багта хэншьеб үүдэ цаяргажа:

— Аймагhаа ерэhэн яаралтай телеграмма абагты!—гэжэ ооглобо. Баргажан тосхонhоо зорюута ерэhэн хүн орожо ерэмсээрээ, намда саарhа барюулхадань, тэрээн дээрэнь аржыса бэшэгдэhэн иимэ сошордомо үгэнүүдые уншабаб: «Коммунис парти эмхидхэhэн, Совет гүрэниие байгуулhан, бүхы дэлхэйн пролетариадай вождь, үргэн арад зоной багша, хүтэлбэрилэгшэ Владимир Ильич Ленин үсэгэлдэр Москвада наhа бараба. Хүн зонойнгоо дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри, митинг, суглаа үнгэргэжэ, Совет засаг, Коммунис партиda тойрон, улам нягтаар жагсагты». Телеграммын эсэстэ райкомой секретарь аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ хоёр гараа табинхай. Тэрэ hүни оройдоо унтаагүй бэлэйб...

Уланай hургуулиин урдахи багахан талмай дээрэ хүнүүдэй гаража үгэ хэлэхэ ендэр бодхооhэн байгаабди. Үглөөгүүр эртэ тосхонойнтоо зониие тэндэ суглуулжа, митинг үнгэргөө бэлэйбди. Сомоной Советэй, комсомолой үүрэй, hургуулиин, ажалша зоной, эхэнэрнүүдэй зүгhөө түлөөлэгшэд үгэ хэлээ. Суглаарагшадай олонхинынь В. И. Ленинэй бүтээhэн асари ехэ ажал хүдэлмэри мэдэхэгүй байбашье, энэмнай хаанта засагые унагаажа, үгытэй ядуу зондо эрхэ сүлөө олгоhон байгаа гэжэ ойлгонхой hэн.

Ленин багша наhа бараа гэжэ дууламсаараа, тэрээн тухай тодорхойлжо мэдэхэ хүсэлтэйгөөр хэдэн арбаад модоной газарhаа хүн зон зорюута сомоной Совет ерэжэл байгаа hэн.

— Ленин багшамнай наhа барашоо... Юрэдөө үнэн гү даа?.. Ай даа... Оройдоошье этигэхээр бэшэ. Тэрэ муухай дайсан эхэнэр Капланай шархатуулаагүй haa, бэень hайн лэ байха hэн бээз...

—гэхэ мэтэ уйдхартай, гунигтай үгэнүүдые хэлэжэ, нёлбоhоо дуhааха.

Арад зоной иимэ ехэ гашуудалда абтаад байхада, улам эршэтэйгээр ажаллажа, бүхы хүсэ шадалаа Ильичэй hургаал, тэрэнэй хэлэhэн заабариие дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэбди гэжэ бидэ бэе бэедээ тангаригаа үгөө hэмди.

Тэрэ гэhээр олон жэлнүүд үнгэрөө. Орон доторнай хэды ехэ хубилалтанууд болооб — хэлэжэ барашагүй. Мүнөө бүхы дэлхэйн ажалшад агууехэ вождиин гүрэhөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй тугэрэйгөөр угтаха гэhэн эрмэлзэлдэ абтанхай. Ленин багшын мэргэн hургаалаар, Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро урагшаа дабшажа ябаhан олон миллион совет хүнүүд үдэр бүриингөө ажалай амжалтаар совет ороноо суурхуулна. Ленинэй hургаал, заабаринууд мүнхэ ха юм!

Б. МУЖАНОВ,
тусхайта пенсионер.

...АЛГАРАГШАДТА—ШАН

...алшэ хүсэ гамтай... ...а талаар республи... ...ьна предприяти... ...дэлгэрhэн социалис ... 1969 оной нэгэдэхи ...аргүүдые Буряадай ...нистрнүүдэй Совет ...эзүүдэй областной ... үзөөд, энэ мүры... ... hуури эзэлhэн ...на» заводой (дирек... ... Бурлов Н. Н., глав... ...нь нүхэр Степура ...ктивтэ нэгэдэхи мүн... ...рулба.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой (директорынь нүхэр Сытоз И. С., главна энергетигынь нүхэр Толстихин И. Ф.) коллективтэ хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаа.

Гусиноозерскын шахтоуправлениин, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллективүүд электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха талаар hайн үрэ дүн туйлаа гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет ба облпрофсовет тэмдэглээ.

...ибириин уhан замай пароходствын Улаан-Үдын приста... ...эришэн, коммунис ажалай ударник, механик Николай ...нин эдир залуухаа хойшо эндэ хүдэлжэ эхилhэн юм. ...ршнай амаралтада гараашье haa, ажал хэhээр. Зураг ...Мишин.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Илалтын үдэрые угтуулан

ГАЙХАМШАГ БААТАРШАЛГЫН ТҮҮХЭhЭЭ

Совет хүнүүдэй тэмдэглэдэг арад ниитын, дурасхаалта hайндэрнүүдэй дунда үнэхөөрөө гайхамшаг нэгэ үдэр бии юм. Энэмнай—майн 9 болоно. 1945 оной мартагдашагүй тэрэ үдэр манай илалта туйлаhан тухай, фашис Германиин үгэ дуугүйгөөр капитуляци хэhэн тухай бүхы зон мэдээ бэлэй. Эгээл хэсүү шэрүүн, алалсаа хюдалдаата дайн гитлеровскэ гурбадахи рейхын буруу hүрэн hалалтаар дүүрээ гэжэ амгалан ажаhуудаг болохые айхабтар ехээр хүлеэhэн хүн бүхэндэ эли болоо hэн.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо хори гаран жэл үнгэрлэй. Манай замби түби дээрэ онсо ехэ олохон үйлэ хэрэгүүд болоо. Рейхстаг дээрэ Илалтын туг хадхаhан совет хүн дайгаар hандаагдаhан ажахыгаа hэргээн хүгжөөгөө, атомай хүсэ эрхэ мэдэлдээ оруулаа, замбуулинай захагүй дайда соогуур дүүлин дабшаха зам нээгээ. Варшава болон Будапештые, Венэ ба Белградые, Софи болон Бухарестые, Тирана ба Прагые сүлөөлhэн, Берлиниие добтолон эзэлhэн, дайнай ветерануудай hаншагынь сайнхай. Шэнэ үеын хүнүүд урган гараа. Фронтовой олохон нүхэдэй нэрэнь бүүр түүр hанагдана. Гэбэшье илагдашагүй гэжэ олохон хүнэй hанадаг байhан гитлеровскэ армиие нуга даража, hамна сохиhон совет арадай, шэн зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйнь баатаршалгын hүр жабхалангые дайнай хойтохи үеын ямаршье үйлэ хэрэгүүд балартуулжа шадахагүй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ совет хүнүүдэй ямар хүндэ хүшэр туршалгануудые дабажа гараhыень, али тухай аймшагтай аюулhаа хүн түрэлтэниие абарhыень баруун оронуудай заримашуул мүнөөшье, хорин дүрбэн жэлэй үнгэрөөд байхада ойлгоногүй ха гэжэ hанахаар.

Манай армяар Освенцимhээ сүлөөлэгдэhэн олон мянган хүнүүдэй нэгэн, поляк багшатай дайнай hүүлээр хөөрэлдэхэдэмнай, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо гэhэн Гитлерэй дабшалтые совет солдадай ган булад мэтэ гайхалтай шанга сохилтоор угтаагүй hаань, Европын, ганцашье эндэхи бэшэ, арадуудай яаха байhыень бү мэдэе. Германска фашизмын хүрин тахал hүжэрбэл, хүн түрэлтэнэй хамаг туйлалтануудай хосорхо аюул тохёолдохо байгаа,— гээ hэн.

Тэрэ багшын нэрые hананагүйб, халаг даа. Теэд тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүд ойн ухаандам хэтэдээ үлэхөөр хадуугданхай. Юундэб гэхэдэ, гитлеровскэ «шэнэ гуримай» хашалан зоболонгые бэеэрээ үзэhэн олон миллион зоной hанал бодолые элирхэйлhэн байгаа бшуу.

Гитлер ба тэрэнэй туhамаршад Советскэ Союзые онсо түргэн дайгаар үгы хэхэ, Советүүдэй ороной арадуудые үгэ дууластай богоолнууд болгохо гэжэ «Барбаросс» гэдэг түсэб дотороо хараалhан. Тэрээнhээ гадна, Гитлерэй алас саашанхи hанаашалгын ёhоор, СССР-эй удаа, «Түб Африкада немецэй үргэлжэ колониальна империя» байгуулхын тула Азиин, Араб Зүүн зүгэй оронуудые эзэмдэхэ гэжэ фашистнууд хараалhан байгаа.

Фашистнууд зүүн тээшээ добтолон дабшахын тула табан миллион хүнтэй арми бэлдэhэн юм. 190 дивизи, 5000 самолёт, 3500 танк, 50.000 ехэ буу ба миномедууд манда эсэргүү шэглүүлэгдэн табигдаа бэлэй. Газар дээрэхи сэрэгүүд, авиаци, далайн-сэрэгэй флодынь дайшалхы ехэ дүй дүршэлтэй байhан. Иимэ хүсэтэй сэрэг энэнэй урда тээхи түүхэдэ байгаагүй гэжэ сэхэ хэлэхэдэ болохо. Өөрынгөө хүсөөр бахархан hайзгайрдаг гитлеровецүүдые элдэб эсын абаралдаашад дэмжэн дэбэргэдэг байhан. Тиихэ үеэр «Нью-Йорк постын» юун гэжэ тунхаглаhые hануулха хүсэл түрэнэ. Далайhаа далай хүрэтэрхи манай тала дайда руу гурбадахи рейхын hүрэг дээрмэшэдэй дугташан дабхиhан дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ тэрэ газетэ иигэжэ бэшээ hэн: «Улаантаниие бүтэ hүрэлгэhөөнь абархын тула, библи соо хэлэгдэдэг юрэ бусын үзэгдэл мэтэ ушарал тохёолдохо болоно».

Гэхэ зуура, уг зорилгодоо хүрэхэ ойротообди гэжэ гитлеровецүүдэй, манда харша олон этэгээдүүдэй hанадаг болоод байhан тэрэ хэсүү хүндэ үдэрнүүдтэ Улаан Армимнай дабагдашагүй хэрэм мэтээр жагсан, хуягламал фашис дээрмэшэдэй добтолгын замые хаагаа бэлэй. Гэбэшье илалтын замай хэр ута, али багта байхые бидэ үшөөл мэдэхэгүй байгаабди. Али багта илалтын ойротохые мэдээдүй байгаабди. Илаха байhандаа найдалга, манай хэрэгэй үнэн зүбтэ гүн ехээр этигэлгэ, Эхэ орондоо заха хизааргүй инаглан дурлалга—дайсанаа наншаhан сохилтымнай хүсые улам шангадхагша hэн.

СССР-тэ эсэргүү дайн Европын капиталис оронуудаар вермахтын сэрэгүүдэй убайгүй огсомоор алхаhандал али бэшэ байшоо. Фашис арми бусад бүхы фронтнууд дээрэ үнгэргэhэн 660 хоногой туршада алдаhанай шэнээн тоотой солдадуудаа зүүн тээшээ добтолон дабшаhан түрүүшынгээ 60 хоног соо алдаhан юм. СССР-тэй дайлалдаhан түрүүшынгээ жэлдэ 2 миллион шахуу солдат ба офицернуудаа алдаабди гэжэ вермахтын командовани мэдэрhэн байна.

Энэ хадаа харата добтолгын түрүүшын харюу-түлөөhэн байгаа. Хүсэд харюу-түлөөhэниинь хожомшог. Сталинградай оршондо Улаан Армиин дайсанаа сохин зогсоохо, хоёр армиинь хүреэлхэ ба үгы хэхэ, байлдаанай стратегическэ үүсхэлые эзэслэн гартаа оруулха үедэ абтаа бэлэй. Тиихэдэ совет сэрэгүүд булимтарагшадые баруун тээшэнь намнаж, түрэл газар дайдаяа сэбэрлэжэ захалаа hэн. Тиихэдэ фашис сэрэгэй хүсэн олоошье бүрин бута сохигдожо, түүхын бог дээрэ хаягдаал, Гитлер өөрөө нуга дарагдаhан Берлинэй газар дорохи бункер соо шархяа хатаагаа hааб даа.

Фашис сэрэгүүдые Совет Арми илахадаа, зала сохюулhан гитлеровскэ генералнуудай хэлэдэг шэнгеэр хүнөөр олон байhандаа бэшэ, харин совет командирнуудай, сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй онол мэргэжэлээр, солдадууд болон офицернуудэй хаба шадабари ба хатуу зоригоор илалта туйлаhан байна. Жэшээлхэдэ, Москвагай оршондо hөөргэдэhэн добтолгын эхилхэ үеэр совет-германска фронт дээрэхи фашис сэрэгүүдэй ниитэ тоонь дайлалдажа байгаа Совет Армиинхиhаа нэгэ миллион шахуугаар олон байhан. Сталинградтахи тулалдаанай болохо үеэр хоёр талын хүсэн тэнсүү болоод байгаа. Дайнай гурбадахи жэлдэнь лэ совет сэрэгүүд гитлеровскэ армиин тооhоо 1,2 миллион хүнөөр үлүү олон болоо бэлэй.

Дайсанаа даран hүнөөхэ ниитэ хэрэгтэ антигитлеровскэ коалициин талаар СССР-эй союзнигуудай—США-гай, Англиин, Франциин ба бусад гүрэнүүдэй оруулhан туhа нэмэриие совет хүнүүд яhала сэгнэнэ. Гэхэ зуура, дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол, шиидхэхы фронтнь советскэ-германска фронт байhан юм. Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд вермахтын 507 дивизиие, Германиин дахуулнуудай 100 шахуу дивизиие бута сохёо hэн. Немец фашистнууд дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ 13,6 миллион хүнөө алдаhан юм. Тэдэнэйнгээ 10 миллионhоо үсөөн бэшыень Зүүн фронт дээрэ гээhэн байна. Англиин премьер-министр байhан Уинстон Черчилль дайнай үедэ иигэжэ дэмы бэшээгүй байха: «Ородой арми лэ Германиин сэрэгшэдэй амин голыень саглаhан, нарин гэдэhыень hубижа хаяhан юм».

Эдэ ба бусад олон тоо, баримтанууд—социалис Эсэгэ ороноо хамгаалан жагсаhан совет арадай, тэрэнэй армиин гитлеровскэ фашизмтай тэмсэлэй гол бэрхэшээлые даажа гараhанай, фашис Германиие илаха хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэhэнэй эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

Гитлеровскэ Германиин илагдаhанhаа уламжалан, Европын боголшологдоошо гүрэнүүд бэеэ дааhан, сүлөөтэ гүрэнүүд болохо арга боломжо олоhон, өөhэдынгөө хуби заяае өөhэдөө шиидхэхэ, дуратай социальна, гүрэнэй байгуулалтаяа hунган шэлэхэ эрхэ тэндэхи арадуудта олгогдоhон байгаа. Тиин тэдэнэр социалис хүгжэлтын замые шэлэhэн юм.

Энэ эрхэнь сүлөөлэглэhэн арадуудай эрхим хүбүүд, басагадай улаан шуhаар туйлагдаа. Эдэнэр нюуса байдалда байжа, мүн партизан отрядуудта жагсажа, Совет Армиин зэргэдэ ябажа, германска фашизмда эсэргүүсэн, баатар габьяатайгаар, шэн зоригтойгоор тэмсээ hэн. Аха дүү армиинуудай солдадууд ба офицернууд СССР-эй газар дайдаhаа дайсадые намнахадань совет сэрэгшэдтэ туhалhан, өөhэдынгөө түрэл дайдые немец-фашис булимтарагшадhаа сэбэрлэлсэhэн байгаа. Эдэнэр Висла ба Одер мүрэнүүдэй оршондо, Берлиниие добтолхо үедөө гитлеровецүүдые гам хайрагүйгөөр, гайхамшаг зоригтойгоор үй бута сохёо бэлэй.

СССР-эй ба социализмын оронуудай хоорондын хани холбооной дайнhаа хойшо жэл бүри улам үргэлжэ, батажажа байhыень, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ба аха дүү армиинуудай али уг зорилготой байдагыень. Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй өөhэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа хамтын оролдолго хүсэлэнгээр улам бэхижүүлжэ байhыень мэдэрхэдэ аятай.

Европын гүбтэхи уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай улам hүжэрөөгдэжэ, Вьетнамда эсэргүү хорото муухай дайнай саашалаа дэбэргэгдэжэ байhан ушар, Дүтын Зүүн зүгтэхи аюултай ошшон байдал, Даманска аралай оршондо Маогай бүлэгэй тухиралгаар хитад бандидуудай харата муухайгаар халдан добтолhон ябадал—эдэ бүгэдэ халаа hэримжээе улам дээшэлүүлхэ, эзэрхэг түримхэй ямаршье этэгээдтэ хатуу шанга харюу үгэхөөр хододоо бэлэн байха эрилтэ совет арадай, тэрэнэй армиин үмэнэ табина.

Совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ хүсэнүүд хэндэшье добтолхоор hанаашалнагүй гэжэ, Илалтын hайндэрэй 24-дэхи ойе тэмдэглэжэ байхадаа, арадуудай эб найрамдалай, аюулгүй байдалай дайсадта үшөө, үшөө дахин hануулнабди. Гэхэ зуура коммунизм байгуулжа байгаа олон миллион зоной амгалан тайбан, зохёон байгуулхы ажалые хэндэшье эбдүүлхэгүйбди. Хэрбээ уласхоорондын империализмын тэнэн дашууржа, бидэндэ шэнэ дайн баадхаа hаань, тэрэнь эзэрхэг түримхэйшүүлые бута hамна сохилгоор, гурбадахи рейхые үй дэлдэжэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай дүүрэhэн шэнгеэр, түгэсэхэнь дамжаггүй.

П. БАТОВ,
армиин генерал, Советскэ Союзай хоёр дахин герой.
(АПН).

ЛАРИСА САХЬЯНОВАГАЙ ТВОРЧЕСКО УДЭШЭ

Һаяшаг Ленинэй орденто оперо, баледэй театртa СССР-эй арадай артист Лариса Петровна Сахьяновагай творческо үдэшэ болобо. Буряадай хореографическа искусствые орон доторoo, мүн хилын саагуур нилээд алдаршуулһан уян нугархай балерина энэ үдэшэдөө шэнэ номернуудые бэлдэһэн байна.

РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеевтэй сугтаа мэдээжэ хатаршан Равелиин «Болеро», П. И. Чайковскиин «Хун шубуута нуур» болон олон бусад баледүүдэй гол партинуудта наадаһан. Персидскэ хатарнуудые гүйсэдхэхэдэнь харагшад тон ехээр һайшааба.

Лариса Петровнагай творческо үдэшэдэ тэрээнэй шабинарынь хабаадалсаа. Улаан-Үдын хореографическа училищиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Л. П. Сахьяновагай шабинар үнэхөөрөөшье олон, бултадаа багшадаал адли хатархые һурадаг.

Арадай артистын творческо үдэшэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Лариса Сахьянова хатаржа байна. 2. Мэдээжэ балеринын шабинарынь багшадаа баглаа сэсэг барина.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХАРИИН ОРОНУУДААР АЯНШАЛЫТ

Гадаадын оронуудаар аяншалга һүүлэй жэлнүүдтэ улам бүри олошорбо. Манай республикын профсоюзуудай областной совет 1964—65 онуудта 180—220 хүниие гадаадын гүрэнүүдтэ, гол түлэб социалис оронуудта эльгээһэн байбал, нёдондо жэл 448 хүн Болгари, Венгри, ГДР, Монгол, Польшо, Румыни, Чехословаки, Югослави гэхэ зэргэ оронуудаар аяншалаа. Гадна республикымнай 9 хүн Дундада далайгаар, 14 хүн Японие тойрон аяншалга хэһэн байха юм.

Гадаадын оронуудаар аяншалха дуратайшуул олон байдаг. 1969 ондо холын аяншалгада хүнүүдые эльгээхэ захилтүсэб табихадаа, ажалшадай энэ хүсэлые хангаха тушаа анхарагдаа бэлэй.

Мүнөө жэл хаагуур аяншалха путёвконуудые республикымнай облпрофсовет дурадха наб?

Манай хани барисаата Болгарийн Арадай Республикада аяншалха эгээл олон путёвко (300) үгтөө. Энэ аяншалгын түрүүшын бүлэг Москваһаа июниин 8-да мордохо. Эдэнэр 18 үдэрэй туршада аяншалан, «Алтан элһэн» гэжэ курортдо амарха. Удаадахи бүлэгүүд июлиин 25, сентябриин 8-най, 24-нэй үдэрнүүдтэ мордожо, мүн дээрэ дурдагдаһан гуримаар аяншалан амарха байна. Путёвкынь үнэ — 130 түхэриг. Июлиин 23-най, сентябриин 6-най үдэрнүүдтэ тус бүри 33 хүнһөө бүридэһэн бүлэгүүд орон соогуурнь 6 үдэрэй туршада аяншалха, 12 хоногто «Алтан элһэн» курортдо амарха болоно.

Июлиин 29-дэ мордохо бүлэг аяншалагшад тус ороной «Боровец», «Камчия» гэжэ курортнуудта тус бүридэнь 7 хоног амарха, Софи хотын үзэсхэлэнгүүдтэй танилсаха юм. Путёвкынь үнэ — 125 түхэриг. Мүн энэ аяншалгада үхибүүдтэйгээ ябахые хүсэгшэд августын 3-да Одессэ хотоһоо теплоходоор гараха. Путёвкынь үнэ — 130 түхэриг, 7—10 наһанай үхибүүдэй путевко — 85 түхэригтэ байха. Үхибүүнэй 60 түхэриг хүрэтэр совет мүнгэ гадаадынхяар андалдаха юм.

ГДР ошохо нэгэ бүлэг майн 27-до мордохо. Эдэнэр 14 үдэрэй туршада аяншалха. Путёвкынь сэн — 165 түхэриг. Эдэнэр Франкфурт-на-Одере, Айзенхюттенштадт, Дрезден хотонуудаар ябажа, үзэсхэлэнтэ газарнуудые хараха. Мүн Лейпциг болон бусад газарнуудаар аяншалан, Саксоной Швейцари, фарфорно үйлэдбэри, Албрехтсбургын томо ордон, сүмэ, Г. Димитровой музей гэхэ зэргэ олон һонин, түүхэтэ үзэсхэлэнгүүдтэй танилсаха байна.

30 хүнһөө бүридэһэн нэгэ бүлэг Монголой Арадай Республикада 15 хоногоор аяншалха. Тиихэдээ Улаан-Баатар хотын үзэсхэлэнтэ газарнуудаар ябаха, гүрэнэй университет, Пионерэй ордон, һургуулинууд болон үйлэдбэри дээгүүр ябажа, ажалшадтай уулзаха, танилсаха. 10 үдэрэй туршада Сүгнэгүрэй амаралтын газарта байжа амарха юм. Аяншалагшад 100 түхэриг совет мүнгөө андалдажа, Монголой 418 түхэриг абаха. Путевкын үнэ — 56 түхэриг.

Румынида 19 үдэрэй туршада аяншалха бүлэг июниин 19-дэ мордохо. Эдэнэр Бухарест, Брашов, Предял, Пояна Брашов, Плоешти, Синая хотонуудаар ябажа, тус ороной түүхын, уран һайханай, арадай ажахын, соёл культурын хүгжэлтэтэй танилсаха, музей, үзэсхэлэнгэй газарнуудаар ябажа хараха юм. Тиигээд далайн Эфорли гэжэ курорт дээрэ 10 хоног соо амарха. Энэ үе соо Констанца хото болон Мамая, Мангалия, Истрия гэжэ курортнуудаар аяншалха байна. Путёвкын үнэ — 170 түхэриг. 100 түхэриг совет мүнгэ андалдажа, Румыниин 830 лей абаха болоно.

Венгридэ аяншалха бүлэг июниин 24-дэ Москваһаа самолёдоор ниидэхэ. Эдэнэр 17 хоног соо тус орон дотор аяншалха, амарха болоно. Нэн түрүүн Будапешт, Дунайварош, Печ гэхэ зэргэ хотонуудай үзэсхэлэнгүүдтэй танилсаха. Удаань Балатон гэжэ нуур дээрэ байгуулагдаһан Балатонфельдвар гэжэ курортдо 10 үдэрэй туршада амарха зуураа, ойро шадарай гоё һайхан газарнуудаар, аяншалга хэхэ байна.

Бүлэг аяншалагшад августын 19-нэй үдэр мордожо, 12 хоног соо Польшын Арадай Республика ошохо. Эдэнэр Варшава хотодо поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй уряалаар Варшава тухай кино хаража һонирхохо. Тус хотын Эрдэм соёлой ордон, театр, музейнүүдые үзэхэ. Познань, Краков хото болон бусад нютагуудаар ябажа, элдэб үзэсхэлэнгүүдтэй танилсаха. Поронино хотодо байгуулагдаһан В. И. Ленинэй музей хараха.

Болгари — Югослави гэһэн маршрудаар ябаха 35 хүнһөө бүридэһэн бүлэг Москваһаа августын 4-дэ поездоор Софида бууха. Саашанхи зам[...] рниин, Югославиин [...] аяншалаад, августын 2[...] градһаа самолёдоор б[...] хэ. Эдэнэр Болгари[...] Югославиин олон хот[...] нютагуудаар ябажа, [...] соёлой, уран һайхан[...] хаалта газарнуудтай т[...] Элдэб үзэсхэлэнгүүды[...] юм.

ГДР — ЧССР гэһэн [...] даар аяншалха бүлэг [...] 5-да мордохо. Аян[...] Берлин, Дрезден, Лейп[...] пион, Карловы Вары, [...] тонуудта ошожо, элдэб [...] хан үзэсхэлэн, түүхы[...] хаалта газарнуудтай [...] байна. Путёвкынь үнэ [...] түхэриг.

Мүн иимэрхүү бүлэг [...] шо — Чехословаки гэһэ[...] рудаар сентябрь соо а[...] Путёвкынь сэн — 180 [...] тэ байха.

Аяншалагшад путёв[...] түлэхэһөө гадна, гада[...] ной эхинэй пункт хүр[...] хо харгынгаа түлбэри[...] дөө түлэхэ юм. Соци[...] нуудта аяншалагшадта [...] хэриг хүрэтэр совет [...] даадын гүрэнэй мүн[...] далдахыень зүбшөөгдэ[...]

А. МАНЬКОВС[...]
облпрофсоведэй инстр[...]

КИНО

МЭДЭЭЖЭ ТУУЖЫН ШЭНЭ НАҺАН

Хүдөөгэй харгыгаар зүдхэжэ ябаһан ашаатай мори тэргын урдаһаа Виринея гэжэ һайхан эхэнэр алхална. Һонирхоһон шье, шоо үзэнгишье харасануудые тэрэ обёорногүй янзатай...

Ингэжэ бэлигтэ совет уран зохёолшо Лидия Сейфулинагай 1924 ондо хэблэгдэһэн «Виринея» гэжэ туужаар табигдаһан уран һайханай шэнэ фильм эхилнэ. Эрхим зохёолнуудайнгаа нэгэн «Виринея» гэжэ туужа дотороо Л. Сейфулина Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ хүдөө тосхондо болодог байһан ангиин хурса тэмсэлые эли тодоор харуулжа шадаһан юм. Юундэб гэхэдэ, хуушан байдалай һандаржа, шэнэ хубисхалта замаар дабшаһан ушар уран зохёолшын нюдэн дээрэ үнгэрөө бшуу. Тиимэһээ тэрэ үе сагые алишье талаһаань уран бэрхээр зураглахаһаа гадна, эхэнэр хүнэй сэдьхэлэй хубилалтые, эрынгээ болон гэрэй ажалай богоол байһанаа гэрэлтэ һайхан шэнэ байдалай түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ болоһыень нюдэндэ харагдамаар тобойсо зураглаһан.

Фильмые найруулан табигшад А. Шульгин (сценариин автор), В. Фетин (режиссёр), гэгшэд туужын гол һудаһые экран дээрэ харуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Һүүлэй үедэ суурхажа эхилһэн актриса Людмила Чурсина фильмын гол рольдо наадана. Виринея гээшэмнай үргэтэй аматай, үсэд хатуу, омог дорюун эхэнэр байһан. Тэрэмнай город хүдөө хоёрой хоорондо торнижоһон хүн, тиимэ ушарһаа алишье талын ажабайдал һайн мэдэхэ. Үзэг бэшэгтэшье һуранхай. Гэдэһэ садхалан баяшуулай ажаһуудал болон тэдэнэй гоё гоё үгэнүүдэй үнэ сэнгые һайса мэдэхэ даа. Ёһотой ород эхэнэрэй олон ондоо аягзангые харуулха гээшэ залуу актрисада тиимэшье амар бэшэ байгаа ха. Гэбэшье Людмила Чурсина зориһондоо хүрөө гэхэдэ болохо. Дайсадта бариГдаад, һууринай заха руу абаашуулжа ябахадаа, Виринея ямар нугаршагүй омогтой эхэнэр байһанаа гэршэлнэ. Тэрэ мартагдашагүй үзэгдэл имагтал актрисын бэлиг шадабариин ашаар бидэнэй сэдьхэлдэ хадуугдаа.

Бусад рольнуудтань Н. Федосова (Мокеиха), В. Владимирова (Анисья), Е. Леонов (Михайло), А. Трусов (Антип) гэгшэд наадаа.

Тус фильм революциин романтикаар билтарһан үе сагай амисхалые бидэндэ, жараад онуудай залуушуулда домоглоһоороо сэнтэй. Мэдээжэ туужа шэнэ наһаяа наһалжа, түби дээгүүр аяншалханьь.

Б. ХАЛМАТОВА.

ВОСКРЕСНИК ҮНГЭРГЭБЭ

Һаяхан Хэжэнгын аймагай Хүртэйн леспромхозой ажалшад (директорынь Д. В. Волков, парткомой секретарь И. Ф. Кривошеов) воскресник үнгэргэбэ. Тэрээндэ хамгадаа мянгаал хүн хабаадалсажа, нэгэ үдэрэй туршада 594 кубометр модо отолжо ойһоо гаргаһан, 10 тонно түмэрэй хаядаһа суглуулһан, мүн леспромхозой хүдэлмэришэдэй һууриние сэбэрлэһэн байна.

Тэрэшэлэн аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, тусхайлан хэлэбэл Загастайн совхозой, мүн Хэжэнгын дунда һургуулиин багшанар болон хүдэлмэришэд воскреснигүүдые үнгэргэжэ, ехэ ажал бүтээһэн байна. Жэшээлхэдэ, Загастайн совхоздо 900 тонно наг шэбхэ тарялан дээрэ гаргагдажа, 150 кубометр түлеэн бэлдэгдэһэн байна. Хэжэнгын дунда һургуулиинхид Худанай совхоздо посхоод барижа үгөө.

Г. БАЛЬЖИРОВ.

ЖАК ДЮКЛОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ, майн 6. (ТАСС). Республикын президентын тушаалда Жак Дюклогой кандидатурые Франциин Коммунис партиин ЦК-гай дэбжүүлһэнэй һүүлээр тэрэ мэдүүлгэ хэһэн байна. Тусхайлбал Дюкло ингэжэ мэдүүлээ. Намда ехэ этигэл найдабари үзүүлһые үндэрөөр сэгнэнэб, зүгөөр зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй хамтын кандидадые дэмжэхэ кампанида хабаадалсаа һаа дээрэтэхэ гэжэ тоолохо байгааб.

Энээнтэй дашарамдуулан Дюкло ингэжэ заагаа. Манай парти бүхы демократическа организацинуудта тааруу правительственна хамтын программа хараалан зохёохо шухала байһан тухай социалис партида (СФИО) ойлгуулхын тулада өөрһөө дулдыдаха бүхы юумэ хээ. Энэ программа хадаа зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй эүгһөө нэгэ кандидадые дэбжүүлхэ арга боломжо олгохо байгаа бшуу. Майн 2-то заседаниядаа хэһэн ФКП-гэй Центральна Комитет хүдэлмэреэ таһалдуулһан аад, СФИО-гой Альфортвилдахи съездын һүүлээр лэ тэрэнээ эхилхэ баатай болоһон байна. Социалис партиин хүтэлбэридэ эльгээһэн дурадхалаа дахин дабтаһан бэшэгые энэ съездэ ФКП-гэй ЦК эльгээһэн байгаа бшуу. Гэбэшье манай ороной хүдэлмэришэд болон демократическа олониитын этигэл найдабарине тус съездын хүдэлмэриин дүнгүүд харюулжа шадаагүй гээд Жак Дюкло онсолон тэмдэглээ.

«Доохонуур хэгдэһэн политическэ зүбшэлнүүдһээ уламжалан, Альфортвилдахи съезд өөрынгөө кандидатурые — Гастон Дефферые президентдэ кандидадаар дэбжүүлээ, — гээд Дюкло заагаа. — Тиимэ болохолоороо, съездэ хабаадагшад зүүнэй үзэл баримталагшадай нэгэдэмэл ябуулга эмхидхэхэ талаар маанадай нээһэн үүдые тэдэнэр хаагаа.

Иимэ оршон байдалай тохёолдоод байхада манай парти өөрынгөө кандидадые дэбжүүлхэ баатай болоо гээд Ж. Дюкло үргэлжэлүүлэн хэлээ. Иимэл оршон байдалай тохёолдоод байхада минии кандидатура дэбжүүлэгдэһэн байгаа гээд тэрэ заагаа. Мүнөө би хадаа түрүү демократиин, политическэ ба экономическа программа хамгаалха зорилготой кампани ябуулхаб. Социализм тээшэ зам нээжэ үгэхэ шэнэ демократи тухай эндэ хэлэгдэнэ».

«Франциин Коммунис партиин кандидат байһан туладаа манай орондо — Францида демократиин илахын тулада хүдэлмэришэд болон демократическа хүсэнүүдэй байгуулһан холбооной кандидат болоноб гэжэ би мэдэрнэб» гээд Жак Дюкло мэдүүлээ.

ФРАНЦИ ПРЕЗИДЕНТЫН ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корр. А. Красиков ингэжэ дамжуулна:

Генерал де Голлиин тушаалһаа бууһанһаа хойшо президентын тушаалда орохые хүсэгшэдэй тоо үдэр ерэхэ тудам олон болоно.

Һунгалтада өөрынгөө кандидадые дэбжүүлхэ гэжэ Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй шиидхэһэн тухай Парижай бүхы газетэнүүд мэдээсэнэ. Намда үзүүлһэн этигэл найдабарие үндэрөөр сэгнэнэб, гэхэ зуураа, зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэл кандидадые дэбжүүлээ һаа дээрэтэхэ гэжэ тоолохо байгааб гээд коммунистнуудай кандидат, ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Жак Дюкло мэдүүлээ. Гастон Дефферэй кандидатурые дэбжүүлгэ нэгэдэмэл кандидадые дэбжүүлхэ талаар манай нээһэн замые хааһаниинь гэмшэлтэй гээд тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Тиихэдэ нэгэдэмэл социалис парти (ОСП) өөрынгөө ударидагша Мишель Раскарай кандидатурые дэбжүүлһэн зангаараа. Мишель Раскар Деффер шэнги коммунизмда эсэргүү үзэл баримталдаг байһанаа нюудаггүй юм. 1965 ондо президентын һунгалтын болоходо зүүнэй үзэл баримталдаг партинуудай хамтын кандидат байһан мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша Франсуа Миттеран радиогоор үгэ хэлэхэдээ ингэжэ мэдүүлээ. Зүүнэй үзэл баримталдаг партинуудай эб эмхигүй бололго Францида ёһотойл демократи тогтоолгодо һаад ушаруулна.

Социалис партиин ударидагшадай баримталһан эб эмхи алдахуулха зорилготой политика хадаа Франциин үнэхөөрөөл зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй холбоо байгуулхын түлөө хүдэлөөндэ һаад ушаруулаагүй. Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй нэгэдэлтэй байха, мүнөөнэй президентын һунгалтын үедэ нэгэ кандидадые дэбжүүлхэ шухала гэжэ томо профсоюзна центрнүүд — Франциин ажалай демократическа федераци, Ажалай бүгэдэ нийтын конфедераци мэдүүлһэн байна. Тэдэнэр урданьшье нэгэдэлтэй байха хараа шэглэл баримталдаг байһан юм.

«Шэнэ политикын түлөө, социализм тээшэ зам нээжэ үгэхэ түрүү экономическа ба политическэ демократиин түлөө тэмсэхэ программые зохёохын тулада зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй нэгэдэхыень француз Коммунис парти дахяад уряалаа.

«Иимэ политика бэелүүлэгдэжэ шадаха гээд майн 6-да «Юманите» газетэдэ толилогдоһон ФКП-гэй ЦК-гай французуудта хандаһан уряа соо хэлэгдэнэ. — Энэ программа бэелүүлгые томо капиталһаа ядаран доройтодог бүхы хүн зон нэгэдэлтэй байгаал һаа туйлажа шадаха. Нэгэдэлэй түлөө тэмсэлые Франциин Коммунис парти үргэлжэлүүлхэ».

А. Поэрэй кандидатура дэбжүүлэгдэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Болохоёо байгаа һунгалтада Ален Поэрэй кандидатурые дэбжүүлхэ гэжэ радикалнуудай ба радикал-социалистнуудай партиин гүйсэдхэхэ комитет нэгэн дуугаар шиидхээ.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ сэрэгүүдэй ба Сайгондохи туһамаршалайнь подразделенинүүдтэ Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд сохилтонуудые үгэжэл байһаар.

Освобождение агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор, апрелиин һүүлшын арбан хоног соо Урда Вьетнамай патриодууд Куангчи провинцида дайсанай 1250, тэрэ тоодо 600 американ солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, 30 гаран самолёт буудуулан унагаагдаа, гэмтээгдээ, 2 сэрэгэй катер уһанда шэнгээгдээ, 80 шахуу сэрэгэй машина усадхагдаа.

Баруун Ириандахи байдал

ЛОНДОН. (ТАСС). Баруун Ирианай элдэб угсаатан Индонезиин правительстводо эсэргүү үймөө хээд, табан аэродромые хүреэлээ гэжэ Индонезиин МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгые үндэһэ болгон. Рейтер агентствын корреспондент Джакартаһаа мэдээсэбэ. Хоёр неделиин урда тээ үймөө хэгшэдтэй тэмсэхын тулада тэрэ район руу 500 парашютистнууд эльгээгдээ гээд МИД-эй түлөөлэгшэ мүн лэ хэлэһэн байна.

Баруун Ирианай Индонезиин газар болохо гү, али үгы тухай асуудал шиидхэхын тулада ООН-ой ажаглалта доро тус райондо энэ оной августда асуулта болохо юм гэжэ мэдээжэ.

Дахяад хуули бусын эрилтэ хэгдэнэ

БОНН. (ТАСС). ФРГ-гэй составта ородоггүй город болгошо Баруун Берлин манай мэдэлэй байха ёһотой гэһэн эрилтэ Бонной зонхилхы этэгээдүүд урда мэтэ хэһэн зангаараа. Баруун Германиин парламентын хэдэ хэдэн комиссинуудай заседанинуудые июниин 2—4-дэ Баруун Берлиндэ үнгэргэхэ гэжэ бундестагай старейшинэнүүдэй соведэй шиидхэбэри энээниие үшөө дахин харуулжа үгэнэ.

ЧССР-һээ сүлэгдэбэ

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, харийн 11 хүн, тэрэ тоодо Англиин «Би-Би-Си» гэжэ радио-дамжуулгын компаниин гурбан хүдэлмэрилэгшэ, Голландиин телевидениин гурбан хүдэлмэрилэгшэ Чехословакиин гүрэнэй органуудаар оронһоо сүлэгдөө. Гурбан американ эрхэтэн, Баруун Германиин хоёр студент ЧССР-һээ мүн лэ сүлэгдөө. Тэдэнэр Чехословакиин хуули ёһо сахяагүй дээрэһээ сүлэгдэһэн байна.

Ээлжээтэ манёврнууд

БОНН. (ТАСС). НАТО-гой Европын түбтэхи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша генерал Бинеке хадаа НАТО-гой агаарай сэрэгүүдэй манёвр ойрын гурбан үдэрэй турша соо болохо гээд соносхоо. ФРГ-гэй, Даниин, Голландиин, Бельгиин газар дээгүүр «агаарай байлдаанууд» болохо. Тэрэнэй үедэ НАТО-гой оронуудай «агаарһаа хамгаалха шадабари» шалгалта барижа гараха болоно. Тэрэнэй үедэ ракетнэ буу зэбсэгүүд хэрэглэгдэхэ.

ИСПАН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ КОМИССИНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Испанида ангиин тэмсэлэй бүри ехээр дэлгэрэлгэ һүүлшынгээ үгые — хашалта хэһээлтэ хэрэглэхыень франкис засаг түрые баадхаа. Энээн тухай хамтын суглаа үнгэргэһэн Андалузиин, Астуриин, Каталониин болон ороной бусад районуудай хүдэлмэришэдэй комиссинуудай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ гээд Юньон Франсэз Д'энформасьон агентство мэдээсэнэ. Мэдүүлгэ соо ингэжэ тэмдэглэгдэнхэй. Испанида онсо байдалай тогтоогдоошье һаань, ажалшад өөрынгөө эрхые хамгаалан, эзэд баяшуултаяа тэмсэһэн зангаараа гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Басконуудай забастовочно хүдэлөөн орон дотор 20 үдэрэй турша соо үргэлжэлөө. Олон ушарта хүдэлмэришэд өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хангуулжа шадаа.

Ангиингаа аша туһые хамгаалан испан ажалшадай хэһэн ябуулганууд ороной бусад демократическа хүсэнүүдэй тэмсэл шангадхалгада туһалаа гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнхэй. Тусхайлбал студентнүүдэй хүдэлөөн шангадаа.

Испан хүдэлмэришэдэй тэмсэлые үргэлжэлүүлхэ шухала байһан тухай мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Золтойгоор тамархын түлөө

КАИР. ТАСС-ай корр. А. Кислов ингэжэ дамжуулна:

Норвегиин мэдээжэ эрдэмтэ, аяншалагша Тур Хейердалай үүсхэлээр ба хүтэлбэреэр папирусай эшэнүүдээр бүтээгдэһэн «Ра» онгосо майн 4-дэ ОАР-һаа гараа. Энэ онгосо урдын египедэйхидэй 4-5 мянган жэлэй урда тээ далай соогуур тамардаг суднануудта аб адляар бүтээгдэһэн байна. Энэ онгосо Александриин портһоо Норвегиин пароходто ашагдаад Марокко абаашагдаха, тиигээд майн хоёрдохи хахадһаа Америкын эрье тээшэ тэндэһээ тамаран гараха юм.

15 метр утатай, 5 метр үргэнтэй энэ суднада 7 хүнһөө бүридэһэн интернациональна экипаж тамаран гараха байна. Тэдэнэй тоодо Хейердалһаа гадна, египтянин, итальянец, мексиканец, американец, Чад Республикын негр, совет врач Ю. А. Сенкевич оролсоно.

Африкын эрьеһээ Америкын эрье тээшэ папирусаар бүтээгдэһэн онгосоор тамаралга Тур Хейердалай багсаамжаар 3-һаа 4 һара хүрэтэр үргэлжэлхэ байна.

ШАТ[...]

СПАССКИЙ ТҮРҮҮ[...]

Тигран Петросян Бор[...]ский хоёрой 9-дэхи наада[...] тэнсэлгээр түгэсөө. Мүнө[...] тоотойгоор Борис Спас[...] рүүлжэ ябана.

Арбадахи наадаанинь [...] үнгэргэгдэбэ.

БУЛЮУШЬЕ НА[...]

Шатараар дэлхэйн түр[...]риин түлөө тэмсэжэ бай[...] Гаприндашвили Алла Ку[...]рой 9-дэхи наадан тэнсэ[...]рэбэ. Сагаанаар наада[...] Кушнир нэгэ хүбүү үл[...]люу байдалаа ашаглахы[...]ды оролдобошье, дэлхэ[...]ной шадамар хамгаала[...]жа шадаагүй. 54-дэхи [...] хоюулан эбтэйгээр гара[...]жа. тэнсэһэнээ мэдэрбэ[...]

Матчынь тоо 5,5:3,5 [...] дашвили түрүүлһээр. [...] удаадахи, 10-дахи, наа[...] 6-да болохо ёһотой аад. А[...] нирай үбшэлһэн дээрэ[...]луулагдаһан байна.

„ПРАВДА БУРЯ[...]“ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] лэдхэлшэдэй ажал хү[...] зорюулагдаһан түрүү бэш[...]рай тарилгын ябаса тух[...] мацинууд. ТАСС-ай шух[...] сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [...]нис ажалай ударнигууд[...] шын алдарта ойдо» гэһэн [...] сыровай статья. Редакци[...] бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: [...]ла асуудалнууд» гэһэн 3. [...] нагай корреспонденци. [...] наһаа абтаһан мэдээсэл[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] нютагай һонин. Илалт[...] зорюулагдаһан материал[...]

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМ[...]

Гор. Улан-Удэ, тип[...] Управления по печати при [...] Министров БурАССР.

Н-03472.

Зак. №[...]